

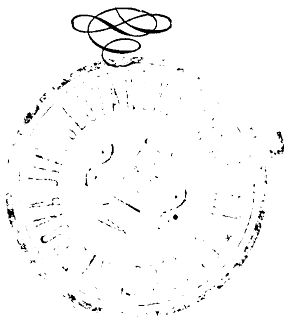

SRIEMSKA VILA,

S prvim strukom cvietja,
Života proljetja

ILIJE OKRUGIĆA SRIEMCA.

U OSIEKU,
Tiskom Dragutina Lehmanna i druga.

1863.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Našoj starodavnoj Majci „SLAVI.“

Prve pjesme, što sam u struk sbrao,
Komu bi ih, Majko starodavna,
Dostojnijem osim tebe dao?

Tà po tebi iz svog stana tavna
Van izhode, željne danka biela
I mjestanca u sried roda slavna.

Dojen tòkom tvojih grudih vrela,
S njim usasnuh jezik pun miline
I lét duha bistra, vrla, smjela.

Ti me učà ljubav domovine
I sveg našeg roda slavjanskoga,
Bez razlike vjere il' krajine;

*

Ti me vodjà širom svieta toga,
A to putem tvoje povjestnice,
Da svu spoznam bratju roda tvoga;

Da viekovah sviuh tiekomice,
Sjaj upoznam prastare i nove
Slave tvoje, kôm ti sjaje lice;

Da upoznam tvoje velduhove,
Tà na polju uma, tà megdana,
Kojih djela vječnom slavom slove;

Da upoznam boli tvojih rana',
Koje primi a iz zlobe gadne,
Od tvojijeh zloradih dušmana';

Da zaplačem svrhu bratje jadne,
Što od svojih pate krvopija'
Okrutnosti Bogu već dosadne;

Pak da mi se k Njemu duh uzvija,
Proseć: da nam rod naš oslobodi
Od njegovih svih gujah i lija';

A u rodu ljubav da razplodi,
Neslogu pak kletu utamani,
Što već jade tolike nam rodi....

Pak da tako južni svi Slavjani
Ono budu sebi i svem svietu,
Za što jesu Bogom odabrani;

U umnome, složnome pokretu,
Kraj prekrasnih sposobnostih svojih,
Da dostignu na prosvjete metu.

Evo to su glasi piesam' mojih,
Pak ih samo tebi smijem dati,
Jer su samo izliev grudih tvojih.

Nedajem ih da s' njim' obogati
Tvoja slava već velja po sebi, —
O! za to sam preslab draga mati....

Niti dajem cvietje ovo tebi,
Da s njim kitiš čelo si i lice,
Staroj cvietje pristalo ti nebi...

Već dajem ti prve te pjesmice,
Prvi plodak pramaljetja moga —
Struk ljubicah, zumbula, gjurgjice,

Kó znak sinka tebi zahvalnoga,
Kó ljubavi dokaz prvi, novi,
Kôm te ljubim i sve roda tvoga.

Milo primi struk mirisni ovi,
Ka srdašcu svojem ga privini,
I desnicom majke blagoslovi.

Pak tada mu uzô taj razkini,
Te sve cvietje jednako razdieli
Nadobudnoj našoj omladini.

Za nju j' cvietje, nek se s njim veseli,
Nek se kiti, nek mu duh upije
Rodoljubni, složni, umni, smjeli;

Da joj srce viek za narod bije,
Da se pašti roda o prosvjeti,
I da krvca žarom joj uzvrije,
Kada rodu pogibel poprieti....

Mojoj knjizi sretna puta.

Sretno putuj knjigo moja!
Putuj mi u bieli sviet!
Čedo slatka mog pokoja,
I mladosti moje cviet!

Prvo čedo moje Vile,
Rod ljubećeg srca glas!
Svjedok dobe tužne i mile,
I mog dugog časa spas!

Kakva majku što savlada
Za jedincem svojim ćut,
Kad ga prvo doba u mlada
Odpravlja na dalek put;

Takvu knjigo ćut za tebe
Ćutim u sried srca mog,
Kad odpravljam te od sebe
U širine svieta tog.

Izim cjelov što se daje
Ogrlivši rukam' vrat,
Darivat se običaje,
Kad razstanka prispje sat.

Siromah sam već po sebi,
Nemam ništa da ti dam;
Što imadoh sve je u tebi,
Sad brez tebe ostah sam!

Samo njeka svjetovanja,
Kano majka čedu svom,
Dat ću ti rad upravljanja,
U dalekom putu tvom:

„Nedô Bog ti da od praga
Do praga se tepeš sad,
Od nemila do nedraga,
Proseć kruh da tišaš glad.

„Nećeš mislim, nećeš reko'
Jer sve k našim ti ćeš doć,
A Slavjan je rad dočekô
Uviek, bio dan il noć.

„Kudgod dojdeš svud se javi
Po načinu roda svog;
Svakog naški mi pozdravi:
„Zdravo Pobro!“ „Pomoz Bog!“

„Gdje te prime rad u krilo,
Gostoljubni pod krov svoj,
Ondje ostaj čedo milo,
Uz gusle im liepo poj.

„Pjevaj pjesme nove i mlade,
Rodu vierna srca uz glas,
Poj radosti, tuge i jade —
Pa prekrati im malo čas.

„Kaži, da sve što imadoh
U imetku slabom svom,
S tobom rado sve, sve dadoh,
Oj! za slatki rod i dom!

„Al gdjekoji izmedj naši'
Stavit će te pod strog sud,
No to tebe nek neplaši,
Što za njinu nisi ćud.

„Pak kad zato od zle volje
Buknu, reci im baš u brk:
„Ako znate čin'te bolje!" —
Pak nastavi dalje trk."

„Od srca mi sve pozdravi
Koji ljube rod i dom,
Reci pak: „Tko razdor pravi,
Da na svietu nije tom!"

Moje pjesme.

Oj! vi pjesme moje, vi moje veselje,
Utjeho jedina mladom srcu mom;
U vami su moga srca ćuti, želje,
U vami je ljubav za premili dom!

Ljubav nježna, čista prama rodu svomu,
Majka jeste vaša, vi ste njezin plod;
Ja vas pak odgojih na srdašcu momu,
Pa vas evo šaljem sad u mili rod!

Niste tol' umjetne, ili uzvišene,
Da vam ja izvrstnih slavno ime dam;
Već ste samo slabe iskrice malene,
Što ih domoljubnog srca sipa plam . . .

Vi ste kó potočić u oči proljetja,
Što žubori slabo, jer ga skriva led, —
Od mladih ste pčelah, kad dost' nema cvietja,
Prvi sakupljeni još neslatki med . . .

Istom proletivše pticah omladine,
Vi ste glas neskladan i prekratak lét,
Najtiša ste jeka nizke iz doline, —
Od još slabih žilah, vi ste slabi cviet. . .

Majka ljubi čedo, kakvo takvo bilo,
Jerbo ga odgoji materinja grud;
Tako ste mi i vi moje čedo milo,
A kakve ste, da ste, — mog ste srca trud.

Vas nemogu bacit, Vas moje prvence,
To mi nedopušta srca nježna ćut,
Nebaci ih ni ti, kano prve štence,
Već ih primi rode u svoj blagi skut!

I.

LJUBIČICE.

Evo ljubičicah s naše Fruške gore,
Nabrala ih Vila o osvitku zore;
U proljetje rano mlada žitja moga
I pokreta onog našeg narodnoga;
Imade ih bielih a ima i plavi',
Po staroj i novoj mire Sriema slavi.
Na njekim se sjaju suze mjesto rose,
Njeke u svom cvietku kó da krvcu nose:
Suze — s kojim Vila za rodom nariče . . . .
Krvcu — koja jošte gore Bogu viče. . . . .

Sriemu našemu na slavu *).

Posestrimo Vilo Fruških gora',
  Ded udesi javor gusle moje!
Il' me vodi tvojeg do izvora,
  Da vodice okusim se tvoje;
A s njom da se duha tvog napijem,
Te da ljepšu pjesmicu izvijem,
    Sriemu našem na slavu!

Sriemu! Sriemu gjulistane liepi!
  U komu je svakojako cvietje,
U komu se svaki čovjek kriepi
  Zdravim zrakom, koji ga obletje;
Gdje briegovi Fruške se prostiru,
Vrutci vode hladne gdje izviru,
    U Sriemu nam razkošnom!

Ti si, ti si prediel taj blaženi,
  Sretnim nazvan od vremenah stari';
Kó raj zemni svačim ukrašeni,
  Kog svud svoji Bog obasù dari,
Rujno vince radjaš glasovito,
Žito, voće imaš plemenito,
    Oj! bogati Sriemu naš!

Ime ovo ti si zadobio
Od varoša Sriema prastaroga,
Svih varošah Majka što je bio,
Za tad carstva rimsko ilirskoga.
Rodiše se silni hrabri cari,
Svega svieta što biše vladari
U Sriemu nam slavnomu!

Predstojničtvo tad u tebi biše,
U tebi su cari proglašeni —
Tu carevi carstvo razdieliše,
Tu cviet bjaše junakah hrabreni', —
U tebi su svi ovi stajali,
Za razkošje svoje odabrali
Tebe Sriemu slavni naš!

Medju drugim ti si prvi bio,
Što si vjeru Isukrsta svetu
Većom stranom odmah zagrlio,
Zgaziv' guju krivobožtva kletu.
Svet Petar i Pavo te pohodi,
Onaj vjeru donjè, taj razplodi
Oj! u tebi Sriemu naš!

Vjere Krista stup si bio čvrsti,
Zato u tebi brzo se razmnoži,
Za nju ti se u svojoj krvi krsti, —
Za nju rado život svoj položi.
Mučenikah tvojih krv se lila,
Al je novo sjeme vjere bila,
Oj! u tebi Sriemu naš!

Evo tako dugo si nam cvao,
  Pun ljepote, dike svakojake;
Kano sunce na obzorju sjao,
  Svud prostiruć slave svoje zrake;
Od svih ljubljen, cienjen, obožavan,
Jer si bio tà u svačemu slavan,
    Oj! preslavni Sriemu naš!

Al vrtivo kolo hude srietje,
  Sa svačime samo ruglo stvara,
Što je dole, gore se okretje,
  Što pak gore, dole se obara;
Ovomu si ti podvržen bio,
Te zato si mnoga pretrpio,
    Oj! ti slavni Sriemu naš!

Svi narodi na te navališe,
  Trn si bio u njinim očima,
Zato tebe evo razoriše —
  Sad se dičiš slave ostancima.
Dugo bjaše jarmom pod turskime,
Ostà samo spomen ti i ime,
    Ime slavnog nam Sriema!

Udes hudi to je odlučio,
  Koj neprašta na svietu nikomu,
Ali možbit da si ti kriv bio? —
  Poznato je to tebi samomu —
No ti zato nezdvoj, — kan' da neće
Nikad doći danci nove srieće
  Tebi slavni Sriemu naš!

Hoće, hoćc, samo ti svoj budi,
Od tudjinstva kó od guje bježi,
Za Prosvjetu tvoju viek se trudi,
Za tim samo hlepi, za tim teži;
Svu pak bratju slavske od matere
Ljubi vierno, bili koje vjere,
Ljubi Sriemu slavni naš!

Tad sigurna nek te pita nada,
Da će stara Slava uzkrsnuti, —
Vratit će se sunce iz zapada,
Pak pried vratih tvojih ti sinuti,
Oj! tada ću počet glasno pjevat,
Od radosti suze ću prolievat,
Na slavu ti Sriemu naš!

Sriemca slava.

„Ao Sriemče gujo ljuta,
Svaki junak po stó puta!

Branko Radičević.

Tko je ono čvrsta stasa,
I muževna k tomu glasa?
Tko li čela jest visoka,
Uma pako jest duboka?
Sriemac

U koga je vedro čelo,
Lice pako viek veselo?
Tko je modra, živa oka,
Iz kog vatra sja žestoka?
Sriemac!

Iz čij' ustah znaju teći
Čisto, milo, naške rieči?
Tko li tam po Fruškoj gori
Naške pjesme liepo ori?
Sriemac!

A mišica čija j' jaka,
Nekrši ju sila svaka?
Tko li tiela jest okretna,
I za svaki posô spretna?
Sriemac!

Prvi lozu tko vinovu,
Donese u zemlju ovu?
Tko posadi u Fruškoj gori,
U raj zemni Sriem pretvori?
Sriemac!

Tko se davnih od vremena'
Diči slavom svog imena?
Tko li mnogo, od kako je,
Viek cienjaše ime svoje?
Sriemac!

Tko carevi preslavnoga
Ponosi se roda svoga?
    Koji njekad tu vladaše,
    Cielim svietom tu drmaše?
        Sriemac!

Čija zemlja nazivana
Bi razkošjem od Rimljana'?
    I milena, i blažena,
    U obilj svačim napunjena?
        Sriemca!

Pre neg njega podjarmiše,
Čiju silu okusiše —
    Koja bje u njeg'voj ruci,
    Svi narodi i svi puci?
        Sriemca!

Tko j' ljubio nad sve ino,
Dom i rod svoj viek jedino?
    Tko l' ga hrabro viek branio,
    Zanj viek umriet gotov bio?
        Sriemac!

Tko i sad rodu pasti neda,
Već ga svedj uzvisit gleda?
    Tko ga i sad vierno ljubi,
    Zanj viek rado život gubi?
        Sriemac!

Fruškoj gori.*).

„Sento l'aura mia antica, e i dolci colli
Veggio apparir — — “
F. Petrarca Sonetto LII.

Pa zar od tvog da uresa
Nezapjevam Fruška goro?
Zar moj duh tja do nebesa'
Da neleti kano óro!

Kada opet poslie duga
Vremena te gledam milu; —
Dosad raj moj bjaše tuga,
Jer ti ne bi na vidilu!

Kada tvojih zriem briegova'
Vrhe gdje se vijugaju,
Što su svakom raskoš nova,
Motreć ih sve ljepše sjaju.

Njih ovd' kite ponosite
Šume plodne i zelene,
Ondje rujnog glasovite
Loze vinca, oj milene.

Na njim' slatko grožđje zrije,
S kog se rujno vince radja,
Koje što viš' čovjek pije,
S tim sve više mu ugadja.

*

Prvu lozu u tebi stavi
 Probo Ćesar svojom rukom,
Sriemac rodjen, Sriemac pravi,
 Davši izgled svoim unukom.

A kad tvojih zriem dolinah
 Oj! razkošne te ljěposti,
Raztapam se od milinah,
 Srce toni u radosti!

Ovd' prekrasne perivoje
 Razno veće gdie slatkosti
Puno rodi, s koga hvoje
 Pucaju rad obilnosti.

Ondje mjesta zasjenjena,
 Gdje nedopre sunca zraka,
Za čovjeka umorena
 Blaženstva su kruna svaka!

Razno cvietje i mirisava
 Trava jesu tu ledina,
K tom uzglavje mehko dava
 Liepa, gusta djeteljina.

Svud izvore Višnji stvori,
 Po svud tihi vjetrić hladi,
Milo potok tu žubori,
 Ondje mali vodopadi.

Kada slušam gdje pastiri
 Našku ore oj, pjesmicu,
Onaj tamo u gajde piri,
 Taj dvojnice il frulicu.

A što reć ću o ubavi'
Varošicah tvojih i sela'
Što se biele kó u dubravi
Cvjetnoj, stada runo-biela? —

Koje diči slava stara,
Koja nikad nepogine;
I prem da ih vrieme shara,
Slave znak su razvaline.

Gledam Sotin tu na tebi,
Njekad slavan grad zvan Zatha,
Sada selo malo u sebi,
Gdje sja Gospa čudnovata.

Dalje sat, tu grad na strani
Athia staše stara u ljeta,
Opatovac poslie zvani,
Od opatah duha sveta.

Dalje tvojoj na strmeni
Šarengrad je staro-slavni,
Zvan zidovah od šareni',
Od vremenah tako davni'!

A umilno baš pod njime
Mjesto leži sred doline,
Imajući isto ime,
I samostan od starine.

Dalje tvoga vrh tjemena
Ilok stoji ponositi,
Slavan rimskih od vremena'
Grad Cuccium glasoviti.

Poslje Ilok se nazvaše
Od Vilaka kneza svoga,
Što Nikole sin bijaše
Kralja Slavo-bosanskoga.

Samostanu u starom ode
On počiva i supruga,
Slavni Sriemski vojevode,
I gospoda slavna druga.

Tu se vidit može i sada
Smrtna soba Kapistrana
Ive, koji kod Bjelgrada
Pobi turskog din-dušmana.

Za, Ilokom liepa mala
Neštin, Susek sela sliede,
Što su njekad liepo cvala,
Pre dušmanske njih pobjede.

Sad gdje Dunaj liepo svija
Do briežuljka onog kraja,
Tu Malata Banonia
Grad preslavni rimski stajà.

Banoštor je ovo sada,
Tako od Bana nazvan slavna,
Što Manastir tu njekada
U vremena zgradi davna.

Priestol dugo tu bijaše
Sriemskih slavnih od vladikah,
Dok ih odtud neizgnaše
Zulum turskih nasilnikah.

Sad Čerević sliedi taki,
Selo malo ali znatno,
Jer grad njekad bješe jaki,
U ono vrieme burno i ratno.

Kamenica bašti slična
Stoji tad kraj Varadina,
S njim imenom Cusum dična
Jošter rimskih od starina'.

Slave tvoje i milinah
Svrha tu jest, tu se gubiš,
Karlovačkih čim brdinah
Vinograde grliš, ljubiš.

Dunaj pako brza rieka
Svud kraj tvojih teče gora',
Slavu tvoju do viek vieka
Noseć u sveg svieta móra.

A ti tako urešena
Viek se u vodi zrješ Dunava,
U zrcalo kó milena
Sriemka gleda se gizdava.

Kada daklem tako tvoje
Smatram slave i ljeposti,
Nije možno srce moje
Da ne toni u radosti.

Te da od slave i uresa
Tvog nepjevam Fruška goro,
Duh moj pojuć do nebesa'
Da ne leti kano óro!

Ti si gnjezdo od zmajeva',
Sokolovah strahoviti',
Glas nemože da ih spjeva,
Um nemože prebrojiti.

Tu nemogu da zašutim
Najslavnije naše stare,
Što kó àle, s mačem ljutim
Poletiše na Tatare;

Kad na sestru nam premilu
Horvatsku tad navališe;
Al svu njinu snagu i silu
Naši Sriemci baš razbiše.

Kreč, Kupiša, Rak vojvode,
Došav svojim sa Sriemcima,
Sestru od zla oslobode,
Skupa bratjom Horvatima.

Ti si sveta nam planina,
Kano Athos kraj Thrakije,
Koja milih sried dolina'
Manastire svete krije.

Ti si mili stan od Vila'
— Knjige mnoge to svjedoče —
Njih se jedna men' javila, —
Prviput s njom pjevat poče'!

Kó podnebje i predieli
Što zemaljskim rajom čine
Italiju — što se veli,
Rad ljepote i miline;

Isto tako ti si mila
   Sriem preslavni i prestari,
U raj isti pretvorila
   Sa prirode tvoji čari.

Ti si đakle raja slika!
   Ti si našeg raskoš Sriema!
Naš si ponos, naša dika!
   Takve te pod nebom nema!!!

SRIEMSKE GLASINKE.

I. S Bogom Sriemu god. 1847*).

Adieu doux ciel natal, terre où j'ouvris les yeux!
Adieu, patrie! Adieu, patrie!
Defends ta liberté, ce sont là mes adieux!
— — — prefère à tout ta liberté cherie:
Adieu doux ciel natal, terre où j'ouvris les yeux!
Adieu, patrie! Adieu, patrie!

Casimir Delavigne.

Jesen tu je . . . lastah skup se slieće,
Da odsele tam' gdje zime nije,
Gdje umilno blago sunce grije,
Cvati limun, morandža i cvieće.

Mene dužnost ah! iz Sriema kreće,
Lastah selbom i moj sat već bije,
Grud mi moja njeku težkost krije,—
Taj razstanak u žalost me meće.

Al da tužne i vele razlike:
Sve će laste opet amo doći
Kad zasija sunašce proljetno;

No ja s njima Sriemu tvoje dike
Jadan neću uživati moći,
Pa rad toga srdašce mi sjetno.

II.

„S Bogom Sriemu!“ šaptje iz tihana
Uzdah, koji grudi mi prodira, —
Suzno oko na te se obzira, —
Klone noga moja mi lagana.

„S Bogom Sriemu!“ domorodnog stana
Slatka zemljo, odkud mi izvira
Raskoš, koja nikad neumira,
Nego uviek ostaje mladjana.

„S Bogom Sriemu!“ Bog nad tobom bdio!
A ti ostaj vieran svojem rodu,
Čuvaj jezik materinski mio,

Vrh sveg brani slatku si slobodu!
Osobito u tih kobnih časi' —
To su želje, i razstanka uzdasi!

III. Povratak u Sriem god. 1848.*)

Triput sretan! jer se brzo vrati'
Za lastami ja u domovinu;
Gdje mi prva luč života sinu,
Gdje nauči majku svojom zvati!

Gdje najljepši viek moj ah! protrati',
Mladost slatku, nevinu, jedinu, —
I uživah rajsku slast, milinu —
Koju ništ' na svietu neizplati!

Nu da veće sada za me sretje;
Najdoh drugčje sve u domovini:
Sve se diglo, pa se živo kretje,

Za Slobodu, Jezik, Prava mila.
To motreći meni se učini,
Da na novo majka me rodila.

IV. Gusle javorove.

Oj! Javore drvo slavskog puka!
  Od Slavjanah, od viek obljubljeni,
  Rad gusalah 'z tebe izdubljeni',
I rad njina miloglasna zvuka.

Uz njih, pjesmom, sred milih unuka',
  U listnate slavske lipe sjeni,
  Slav-junaci bijahu slavljeni,
A zabačen teret svijuh muka'.

S javor guslam oni su raznieli
  Slavu našu većma po svem svietu;
  Tako ostà slava sačuvana.

Zato i pjevat uz njih Vila želi
  Slavi o našoj u zadnjem pokretu,
  Nek se ori pó svih svieta strana'!

V. Zloba.*)

Vele naši: „Nikad vrag nespava"
  Već nemiran uviek obilazi,
  Sve zavidnim, zlobnim okom pazi,
A u slici urlajućeg lava.

Trn mu u oku tudja dika, slava,
  Želi da sve pred njim puzi, plazi,
  Što se diže gleda da porazi,
Nepazeći krivca niti prava.

Oj! Karlovci, moje rodno mjesto!
  Još ne kliknuh nad tvôm sretjom pravom, —
  Osim što te Bog pohodi često

Tučom jakom i kišnom poplavom —
  Evo tek što za dom, rod se diže,
  Pa dušmanska već te zloba stiže.

VI. Duhovi 12. Lipnja 1848.*)

Svanu drugi blagi dan Duhovah,
Al u mjesto duha božjeg dara,
„Na oružje svi, evo Magjara' !"
Zove tutanj bubnjevah, zvonovah.

I za mala grmi glas topovah,
I dušmanskih kartačah, kumbara',
Dušman pali, sieče, robi, hara,
Rad raztjerat jato sokolovah.

I u Pragu zlatnom u dan isti
Gdje da s'sloga učvrsti, posveti,
Od svuda se skupiše Slavjani, —

Drugi dušman zlobom i zavisti
Planù, te jim s bombam, bajoneti'
Dalje sabor držati zabrani.

VII. Majci Slaviji.*)

Oj Slavijo od tvojeg počela,
Svih narodah ti si lopta bila,
Kraj sveg nije nikakva ti sila
Mogla sbacit Slave lovor s čela!

Pri pokretu toga svieta ciela,
I ti sbaci lance stvojih krila',
Na slobodni život iz mrtvila
Uzkrsnù kó fenić iz pepela.

Pak i sad tvoj dušmanin nakani
Tu pravednu želju preprečiti, —
Al trop tard!*) sad il nikad Slavjani

Uskrsnuvši moraju žíviti! —
Naši kažu: „Što se gnjete jače,
Sve na višje, bolje gore skače!“

*) Prekasno.

VIII.

Italija vatrom bune gori,
Rik topovah čuj! i zvek mačeva',
A graničar hiti kano pljeva,
Za svog cara da se tamo bori.

Al' čim Magjar prvi top zaori,
U Karlovcih kad se krv već lieva,
U Italji njeka nastà vreva —
U Zagrebu jedna četa sbori:

„Puštaj bane sad nas odmah kući,
Košulja je bliža od haljine —
Sad nam treba s Magjarom se tući.

Mi nedamo da nam rod naš gine!"
Ban privoli... To su Varadinci,
Slavnog Sriema tà junački sinci!

IX. Sriemski Karlovci.*)

Oj Karlovci, varošice mala!
Al' znatnijom postà novo u doba,
Kada Slavjan zbaci lance roba —
Nemoguć već snosit breme zala';

Koja davno bjaše mu zadala
Dušmanina kletog pizma, zloba,
Htjeć ga u ponor vječnog srušit groba,
Nebi l' s njim i Slava mu propala.

Ti si prva s tvojih sincih bila,
Što no skoči na noge junačke,
Da obraniš dom, rod, stara prava;

Tvoj su primjer bratja tad sliedila
Slavna Sriema, Banata i Bačke,
Ali prva teb' pripada Slava!

X.*)

Vid'te l' vinske te brdine plave,
Što Karlovce grle s jedne strane,
A na njima one izkopane
Svud obkope, kanoti tvrdjave?

Tu su vile naše se zastave,
Oni bjahu sigurne obrane
Na Karlovce dušman kad nabane,
To svjedoci jesu naše slave!

U sred ovih ponosnih bedema'
Sokolovi sriemski, jesu bdili,
Ob dan, ob noć i u vrieme svako.

Ti bedemi bjahu štit sveg' Sriema!
I dok budu Slavjani živili,
Od njih će se pripoviedat tako.

---

*

XI. Vezirac brdo.*)

Što Vezirac tako diže glavu?
Što oružan narod po njem vrvi?
Kano da je opet žedan krvi,
Te ponovit želi staru slavu?

Gledjder onu silnu bojnu spravu,
I junake, kako svaki prvi
Biti želi, da dušmana smrvi, —
Slično biesnom, razdraženom lavu.

Nemoj mislit to su Janičari
Opet, i njin biesni Mehmed Aga,
I Turakah velik Vezir Ali;

Već su naši bijuć se s Magjari,
Kojih mnogi ovdje jesu pali,
A što ostà, pobježe brez traga. —

XII. Tekinskoj Gospi.*)

Majko Božja, Gospo od Tekije!
  Kojoj slavne uspomen pobjede
  Evgenie koju tu izvede,
Hram taj mali u zrak vrh svoj vije;

Evo slabi pjesnik suze lije,
  Dočim oči plačuće mu glede
  Bezzakonja, pogrde, uvrjede,
Koje opisat kadro pero nije.

Da poganin sve ovo učini
  Svetom hramu tvom i Majko tebi,
  Ni najmanje čudo bilo ne bi;

Al Magjari svi krstjanstva sini!?
  Zato i oholost ti njinu porazi;
  Jer jao svakom koji svetost gazi!

XIII. Bukovac.

Pješak više i nepuca,
Nego s bajoneti
U dušmanska prsa kuca,
Pada dušman kleti.
Tamo junak silni stupa
Golom šakom grkljan čupa.

Jure Tordinac.

Mala sliko švajcarske krajine,
Oj Bukovče, selo ti maleno!
Vinskom lozom, šumom ogrljeno,
Ležeć tu sred raskošne doline!

Ne naravske rad tvoje miline,
Ti postade svuda razglašeno,
Već što tu bje jato pobijeno
Oj, Dušmanah, naše domovine!

Jednoč oni tvoj bedem oteše,
Kada naših sila bi najmanja;
Al Hrvati u pomoć kad prispješe,

Bože! čudna l' od njih bje gušanja;
Juriš na njih činiše šakački,
Održaše megdan tu junački!

XIV. Kamenica.

Da tko reče prije pet godina':
„Vidiš gdie se s putom put susrjeta,
Dva daleko, tri li puškometa
Od bedemah grada Varadina,

Stajat grad će jačji od tih zidina',
Nahudit mu neće moć taneta,
Nit velbrojnih juriš dušman-četa',"
Ja bih rekô: buncaš, nij' istina!

Pa gledj sve se obistini zbilja:
Kamenice, slavo starih naši',
Tvoj bje bedem grad nedobit, tvrdi!

Dvaput Magjar juriš i nasilja
Nanj pokuša, al' se tako splaši,
Da za naviek barut mu zasmrdi.

XV. Gradu Petrovaradinu *)

Varadinu! grade naš oholi,
Koj sagradjen si od pustinjaka
Petra, što tu njekad griehe plakà,
I za milost Svevišnjega moli.

Veličanstven prizor! kamen goli
Tvoih visokih stienah, na kih jaka
Tvrdjava se diže do oblaka',
A nuz nju tik dere Dunaj doli.

Nu sve ovo vele nadvisuje
Slava tvoja sebi uviek ravna,
Nju ni turska ruka neoskrvni.

Al što sada uho moje čuje?
„Nije istina, evo ne oddavna,
On nevjerom slavu svoju ocrni!“

XVI.*)

Varadinu, ti naš tvrdi grade!
  Mišljah da ti j' tvrdja od kamena
  Tvojeg plavog, viernost prirodjena,
A ti evo u nevierstvo pade;

Te vatreni branitelj postade
  Aziatsko' hunskoga plemena,
  A slavjanskog mrzitelj imena,
Domovinu i carstvo izdade.

Dok god viernost s tvôm jakostju druži,
  Prot nasilju svakom, svakoj u dobi,
  Bje štit carstva i naše Domovine;

Odkad ruku pak Magjarom pruži,
  Poče bjesnit prot svojoj utrobi —
  Htjede carstvom Slavstvo da pogine.

XVII.*)

Varadinu, ti naš grade bieli!
Kako toli strašno ti zabludi,
Sliedeć savjet opakijeh ljudi',
Koe sloboda na svašto osmieli?

Koj su i nam gospodovat htjeli,
Noseć guju u savezmih grudi',
Držeć nas za narod slabi, hudi,
Podjarmljeni, neuki, nezrjeli;

Koji proti odredjenju Boga,
I naroda proti svakog pravu,
Svoj nam htješe jezik narinuti;

Nu ovo nas dovede do toga:
Da volismo slavno poginuti,
Neg podvrgnut njima robski glavu!

XVIII.*)

Varadinu, ti naš grade stari!
Al što s' dugo Vila moja bavi
Tražeć uzrok tvog izdajstva pravi?
Kad znam da su uzrok svem Magjari!

Uzeše te oni po prevari;
Njin mit smeo um tvoje u glave glavi,
Sinom tvojim mrenu na oči stavi,
Mržnju uli proti našoj stvari.

Tako ti nam u nevierstvo pade!
Ista snajde Osiek grad sudbina,
I on staru slavu tak' pogrdi;

Zapovjednik podmitjen predade
Njeg Magjarom. Pa da nije istina:
„Da od glave uviek riba smrdi!"

XIII.*)

Varadinu, ti dakle neskrivi!
  Tebe Sriemska Vila izvinjava?!
  Ta iz tebe dojde roda Slava!
Soko iz tebe izleti nam sivi!

Kog junačtvu Europa s'divi,
  Koji voljà, da na njem' nij' glava,
  Neg da zginu naša stara prava,
Da u tudjinca robstvu rod naš živi. —

Jelačića, mislim, slavna bana,
  Koj u tebi Varadinski grade
  Prvu ugleda svjetlost biela dana;

U Hrvatske On tad ode kraje,
  No zato se to tajit nedade,
  Da On Sriemac rodjen viek ostaje!

XX. Jelačiću slavnom našem Banu.*)

Jelačiću, Slavo tog stoljetja!
  Ti si sjajna zviezda svih Slavjana!
  Ti svog roda jaki stup obrana!
Viek će gorjet Slave Tvoje svietja!

Bog Ti dade i junačka srietja,
  Da kó junak dojde sa megdana,
  Pobiv našeg krvnoga dušmana!
Primi zato vjenčić sriemskog cvietja!

Slavstvo viek će slavit Tvoje ime!
  Tebe ljube i ljubit će Hrvati
  Viek kao Otca svog i Bana mila!

A mi Sriemci dičimo se s time:
  Što j' junaka slavna toli, mati
  Porodila u sried sriemskog krila!

XXI. Magjarom.

„No, ale vedzte, bratia Mad'ari
Nie ste naši zbavitelia:
Vol'nost vaša sú danajskè dary,
Kym nie ste naši priatelia! — — —
Uctit' Slavianstvo, uctit národy!
Ruka ruku nech umyva;
Preč pycha a vladobažnost'! . . . .“
Andrej Sladkovič.

Oj Magjari, bratjo njekda ustavna!
Premda tudjeg, azjatskog koljena,
Ali ipak s'našega plemena
Predji, i s nami bratjo oj! oddavna!

Na megdanu s nami bratjo slavna!
Puni s nami slavnih uspomena',
Kó zvjezdicah sjajnih vrh tjemena,
Koje neće iztrt prošlost tavna!

Jedna kruna, ustav, prava sveta,
Krvlju predjah naših zadobita, —
Vezahu nas osam stó godinah!

Al razkide savez vaša kleta
Pizma, oholost, sebičnost nesita,
Željna boljih za se stečevina'!

XXII.

Oj Magjari, oprostite meni,
Što vam Vila Sriemska istinu gudi!
Zato ona vas sve neodsudi,
I kod vas je srcah najt' pošteni'.

Većma diže glas svoj razjareni,
Proti onoj vrsti zlobnih ljudi',
Što rad njinih svrhah podlih, hudi',
Tolik' narod plače ucviljeni!

Prot njima su mjesta pusta, huda,
Krv prolita, izginuvša prava, —
I sirotčad dižuć k nebu ruke, —

A ja velim: nejma za njih suda,
Neopra ih Tisa, Dunav, Drava,
Ništ' su za njih Dantea pakla muke

XXIII. Na grobu naših padših.

Gloire a notre patrie eternelle!
Gloire a ceux qui sont morts pour elle!
Aux martyrs! aux vaillants! aux forts!
A ceux qu' enflamme leur exemple,
Qui veulent place dans ce temple,
Et qui mouront comme ils sont morts!

Victor Hugo.

Zdravo sveto mjesto! sveti pode!
  Zdravo žertvo Abela nevina,
  Koga ubi nenavist Kaina,
Te počivaš u tom grobu ode!

Poduzetja našeg gorki plode! . . . .
  Branitelji pravah od starina'! . . . .
  Pečatnici tužnih stečevina'! . . . .
Mučenici žalostne slobode! . . . .

Tu na grobu vašem dom, rod cvili,
  Majke, seke, ljube što ostaše —
  A vi iz groba šaptjete stihana :

„Ne vrh nas, što sve smo prebolili;
  Već plač'te vrh vas i djece vaše,
  Kó mi, i vaša prava su ukopana“ !

XXIV. Naša svetinja.

Mnogi sredstvom svojih poslanika'
Dobave si iz zemlje neznane,
Kosti, zemlju i štogod ostane
Slavnih od ljudih, svetih i mučenika?

Kolika si Slavijo velika —
Mnoge brojiš Svete i ljude izbrane,
Da nemoraš ić u zemlje stràne, —
Ti si slika živa žertvenika!

Oj Slavjani kudgod noge hodu
Naše, sve je ovo zemlja sveta,
Što krv, kosti predjah naših krije;

Što za vjeru, pravdu i slobodu
Poginuše od tirana kleta —
Pa ta zemlja svetinja da nije?!

XXV. Svetske nade.

Bože, što su svjetske naše nade?
  Što su nego sanak slatko mili,
  S kojime se oj! za časak tili
Srce i grudi naše tješeć slade!

Luč su, koja tminam se ukrade,
  Kad nam nebo oblak gust zakrili,
  Sók su od kog kad smo se napili,
On nam veću jošter žedju dade.

One jesu, kó fata morgana,
  Il' kó noćne sviećice varljive,
  Il' kó krasna sedmo-bojna dúga;

Sunce i para to je ovih hrana, —
  Tako od nadah svjetskih ljudi žive,
  A kraj njin je: laž, jad, čemer, tuga!

XXVI. Mladog pjesnika grob.

S Bogom mili vi pjesnički luzi!
Fruško gorske raskošne planine!
Sriemske cvjetne livade, doline!
S Bogom! smrt mi već po udih puzi!

Zadnji s Bogom! bratjo i mili druzi!
Kad mi duša te okove skine,
Dopre u luku vječne domovine, —
Odolite zadnjoj molbe suzi:

Nuz krst, koji znak je svih Krštjanah,
Lipu, drvo sveto svih Slavjanah,
Čelo glave molim usadite;

Javor gusle na nju objesite,
Da se znade, da u doba mlado,
Slavjanskom sam rodu pjevô rado!

---

*

Davorije god. 1848 i 1849.

I.*)

Eno barjak već se vije!
Topovi kó gromi ruče!
Ti u kom krv slavska vrije,
A narodno srce tuče;
Na junačke noge skoči,
Pa sve tako osvjedoči:
Da kó junak sad u boj
Ideš rado za dom svoj!

Eno crni prah se diže,
Oružja se zveka čuje;
Ide dušman k nam sve bliže,
Krvopije evo guje!
Sada svima ti pokaži,
Što kod tebe dom, rod važi.
Da kó sada viek u boj,
Ideš rada za dom svoj!

Eno kleti dušman stade,
Vojsku svoju u red stavi;
Eno znak na juriš dade,
Kani on da nas sve smlavi.
Ti gor nebu digni oči:
„Bože bud' mi u pomoći!
Da sad mogu biti boj,
Hrabro i rad za dom svoj!"

Topi ruče, sablje zveče,
  Jurišem na nas udara;
Hoće da nas sve posieče;
  Hoće da nam dom, rod shara.
Ti mač vuci od pojasa,
Udri, sieci, bez užasa,
  Kličuć: Oj! sad bijem boj!
  Ili nikad za dom svoj!

U vojskama nestà reda,
  Krv se lieva s obih stranah, —
Neznaš čija je pobjeda,
  Ili naša, il dušmanah.
Ti pokaži nek sad vide,
Da su i kod nas Leonide.
  Slavjan, da kad vodi boj,
  Lije krv rad za dom svoj!!!

II.

Nek već muče glasi oni,
  S kîm se ljepost dievah slavi,
Kako l' potok mil romoni,
  Kako l' veneš od ljubavi.
Sad, kad bratska krv se lieva:
„Na oružje!“ nek se pjeva.

Na stran' svako sad veselje,
  I pjesmice pokraj čaša';
Krotit valja tašte želje,
  Druga sad je pjesma naša:
„Na oružje!“ nek se pjeva,
Sad, kad bratska krv se lieva.

Za sretnije i za bolje
  To ostavit treba vrieme;
Kada minu sve nevolje,
  Kad zbacimo težko brjeme.
Sad, kad bratska krv se lieva:
„Na oružje!“ nek se pjeva.

Pogibel nam domu i rodu,
  Od dušmana kletog prieti,
Koji slatku nam slobodu,
  Jezik, prava želi oteti.
Kad već teče krv od naši',
Oružja se svaki maši!

Dušman silu svu već skupi,
  Snagom svom na nas navali,
I u medjaš naš već stupi,
  Naše kolje, robi, pali.
I već teče krv od naši',
Oružja se svaki maši!

„Na oružje! Na oružje!“
  Za slobodu dom, rod, prava!
Ne trpimo vraga dužje!
  U sred smrti niče slava!
Oružja se svaki maši
I osveti krvcu naši'!!!

III.

Ustaj! ustaj slavski rode!
U tom vieku od Slobode!

Skrši robske te okove,
Nečuješ li trublje glas?
Domovina ustaj zove,
Opásan je za te čas!

Ustaj sa svom tvojom silom,
Pak u pomoć rodu milom!
Ustaj, nova prieti bura,
Mrači nam se neba svod!
Ustaj! Napried! Stupaj! Hurra!
Brani pravdu, prava, rod!

Ustaj! pogledj na sve strane,
Spoznaj tvoje sve dušmane!
Odkud mišlja da te grije
Sunce, sad te bije led!
Al' sve što sja zlato nije,
Ustaj na njeg, sad je red!

Ustaj! tà zar da u nove
Okovat se daš okove?!
Zar da svoje daš si strti?!
Zar da budeš na viek rob?!
Ne! ne! bolje jest umrti!
Bolji jeste slavan grob!

Ustaj! truda već neštedi!
Jer sloboda mnogo vriedi!
Mnogo stara naša prava!
Mnogo milog doma prag!
Nek se diči majka Slava!
A nek štrepi kleti vrag!

Ustaj! hajd u i ime Boga!
Jên za sve, svi za jednoga!

Na obćega nam zlotvora,
I dušmana sviuh nas!
Jedno od dva biti mora:
Slavna smrt, naš ili spás.

Ustaj! pak što u diel pade!
Što nam Bog i srieća dade!
Samo nek zna dušman kleti,
Slavjan još da nije crv!
Da si neda svoje oteti,
Dok u njem vri slavska krv!

Ustaj! dakle slavski rode!
U tom vieku od Slobode!
Skrši robske te okove,
Nečuješ li trublje glas!
Domovina ustaj zove,
Opasan je za te čas!
Sad il' nikad jeste čas!!!

IV.

Oj! čujte bratjo Slavjani
Majke Slave glas:
„Evo se dižu dušmani,
Da unište vas.
Da vam otmu nasilice
Najsvetiju stvar:
Dom, slobodu i pravice,
Jezik božji dar!
Hajte, hajte, bratjo ustajte!
Hajte, hajte, svoga nedajte!

Svak koj je Slavjan rodjeni,
U boj hajd bez strah',
Drž' pušku i mač zeleni,
Olovo i prah!
Nedaj da ti rod pogine,
Prava i jezik tvoj,
Da nebudeš rob tudjine
Kroz sav život svoj!
Hajte, i t. d.

Oj! Slavo majko predraga,
Gledj sinovah skup,
Prot sili bit' će tvog vraga
Čvrst obrane stup.
Nećeš pasti, nesmeš pasti,
Sveta j' naša stvar,
Prie će dušman da omasti,
Krvju plati kvar!
Hajte i t. d.

Oj! Bože kriepki, svemožni,
Ti zaštiti nas!
Oj! Slavi bud'mo svi složni
U opasan čas.
Jer gdje duh i misô jedna,
Gdje je svoj za svog,
Ondje slava je pobjedna,
S njom je sloga i Bog!
Hajte i. t. d.

Oj! snažni Marko Kraljeviću,
Daj buzdovan tvoj!
Oj! Obiliću, Zrinoviću,
Vod'te nas u boj!

Duhom Vašim opojeni
  Ići ćemo sad,
Za dom i rod naš mileni
  Sve, sve dati rad!
Hajte i t. d.

Hajd' juriš dakle na dušmane
  Kletog vraga plod,
Što sad nam hoće da sahrane
  Prava, jezik, rod.
Majko Slavo sva krv tebi,
  I naš život sav!
Proklet tko to dao nebi,
  Nit sretan, nit zdrav!
Hajte, hajte, da se bijete,
Hajte, hajte, krv da lijete!

V.

Oj Slave sinci! oj Slavjani!
  Oj! Evo kuca slave čas!
Našeg roda ti dušmani!
  Evo se dižu svi na nas!
Slobodu žele nam oteti,
  Predobit mili dom i rod!
  Uživat znoja našeg plod!
Srušit prava, nas u lance speti!
Sbor: Na oružje! hajd u boj!
Za slobodu dom, rod svoj!
Udri! juriš! nek pada, mre!
Koj slobodu našu tre!

Još u nami staroslavna,
Pradjedovah teče krv!
Sav sviet znade već odavna
Da nij' Slavjan prašni crv.
A zar ćemo mi mirno gledat,
Za nas pripravan krvni mač?
Slušat djece naše plač?
Dušmanu se našem robski predat?
Sbor: Na oružje! hajd u boj! i t. d.

Prava, jezik, rod, ognjište,
To svetost bjaše viek kod nas!
Ova branit na bojište
Idjasmo rad u svaki čas!
Sad da nam tudjin kapu kroji?
Sad da učimo tudji zbor?
A kućah naših bieli dvor,
Zar da tudjin otme i osvoji?!
Sbor: Na oružje! hajd u boj! i t. d.

Oj ljubavi sveta i draga
Što ju gojimo za dom svoj,
Ti nam budi jakost, snaga,
Da junački naš bude boj!
Pak nek zna dušman prie neg glavu
Mi kučimo pod njegovu vlast,
Da volimo slavno past,
Nego ukaljat našu staru slavu!
Sbor: Na oružje! hajd u boj! i t. d.

Oj Slobodo slatka i mila!
Ti nas sad vodi u boj taj!
Osveti nas, nek vražka sila,
U otom boju najde kraj.

Nek dušmani u krvi glede,
Osvete naše krvni gnjev!
Mruć nek čuju Slavo-spiev
Vitežtva našeg i pobjede!
Sbor: Na oružje! hajd u boj!
Za slobodu, dom, rod svoj!
Udri! Juriš! nek pada mre!
Koj Slobodu našu tre!

Davorija jadne raje.*)

Svemu svietu svitje zora,
Kod Balkana neima dána,
U sried gorcieh suzah mora
Gori, gori, ljuta rana,
Koju robstvo zadade.

Ognj. Ostrožinski.

„Kud vitežki ideš sine
„Slavske naše domovine?!“
Idem borbu u krvavu
Oj za vjeru i za Boga,
I za našu staru slavu,
A za sretju roda svoga;
I za stara sveta prava
Svikolikih slavnih Slava'!
Idem zato boj da bojem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud vitežki ideš sine
„Slavke naše domovine?!“
Idem mač moj te da sieče,
Što narodnost gaze milu;
Što prosvjetu roda prieče,
Da viek čami u mrtvilu; —
Idem s puta da ih sklonim,
I neznanstva mrak razgonim!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud junački ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem mač moj da krvavim,
S tiranina krvju kleta;
Brata moga da izbavim
U verigah jošte speta;
Idem sunce da Slobode
Tebi zanja mili rode!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud junački ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem mač moj da porazi
Našeg vraga kletu silu,
Koj mi gnjete, guli, gazi,
Nepravedno bratju milu.

Sveta pravda nek zavlada,
Ili sav sviet nek propada!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud vitežki ideš sine,
„Slavske naše domovine?“
Idem borbu u krvavu,
Da mi više nesavija
Pred svakime robski glavu
Brat moj puzeć kano zmija.
Nek je goso u svom svaki,
Da budemo svi jednaki!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga!
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud vitežki ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem u boj da vojujem,
Za da otca nijednoga,
Dan proklinjat ja nečujem
Dan rodjenja sina svoga;
Nit majku čas, kad zadoji
Sina mliekom grudih svoji’!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga!
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud junački ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem u boj da u pokoju
Svi blaguju plod svog truda,
Da negledam bratju moju
Da sirotčad jesu huda.
Da njihova viš' baština
Plien nebude tiranina!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud junački ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem u boj, da ugušim
Glad, koji mi dom, rod hara,
Suze djece gladne osušim,
Mač moj one da razpara,
Što oteše ono malo
Hlieba, što no bja ostalo!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud vitežki ideš sine
„Slavske naše domovine?“
Idem razbit ona vrata
Tavničarska čvrsta jaka,
Da izbavim sužnja brata,
Davno željna čista zraka;

Želnja davno biela dana,
I sunašca ogrejana!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!“

„Kud vitežki ideš sine
„Slavske naše domovine?
Idem srušit te zidine,
Kôe nas diele, i nedadu
Sinci jedne domovine,
U naručaj da si padu;
Jedni u jednoj da ljubavi,
Budu sinci Slave pravi!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga
„Vrh oružja bude tvoga!

„Kud junački ideš sine
„Slavske naše domovine!“
Idem, da brat brata svoga
Nemrzi rad razne vjere,
Da imamo jednog Boga
Gor ljubećeg nas brez mjere;
A na zemlji ovd' jedinu
Slavsku našu domovinu!
Idem zato boj da bijem!
I junačku krv prolijem!
„Blagosov nek višnjeg Boga!
„Vrh oružja bude tvoga!“

Sriemskim Karlovcima.

Oj, Karlovci Sriemski! neka Vam je dika!
Od meneka mlada i slaba pjesnika,
Koj na slavu Vami pjeva,
Od radosti suzè lieva!

Radi romantična Vašeg položaja,
Prilika ste meni zemaljskoga raja!
Ah! nemogu opisati!
Milina Vas pogledati.

Ovdje s jedne strane Vas brdine kite,
Što su šumom, lozom vinskom posadite;
Gdje no rodi umiljato
Vino, što je svud poznato!

A kada se popnem na ote brdine,
I moje tad oči bacim u doline,
Vidim prvo Vas tu doli,
Tada Dunaj brzi, oholi!

A kad oči bacim od Dunaja prieko,
Tada mi dopire pogled moj daleko;
Vidim Bačku, Banat ravni,
Vremenah se sjetjam davni'!

Acimincum Vaše prvo ime bjaše,
Ono već u rimskog carstva vrieme sjaše.
Konjanici, strielci biše
U Vam, carstvo tu braniše.

Al ste Vi kasnije u ratna vremena
Razoreni, ostà samo uspomena.
No Bóg nehtje da zginete,
Već na novo da sinete.

Od mile Hrvatske njekad bivšeg Bana
Herichrata zvanog imenom Ivana, —
Sina Karle, Vi njegova
Sgradjeni ste opet 'z nova.

Od Njega ste ime zadobili ovo,
Od Karla „Karlovci“ ime Vaše novo;
Koji dočim Vas sagradi,
Slavu staru Vašu omladi.

Spomen njegov Vaših sja kod stanovnika',
I živit će slava Njegova i dikà,
Dok Banstola traje ime,
Trajat će mu Slava s njime!

Krasna okolica Vaša j' sretna bila,
Da j'tak' Dragutinu Kralju omilila,
Da on priestol kad ostavi,
Zadnje u njoj dne probavi.

U Vami se silni lavi pomiriše,
U Vami si vjere desnice pružiše;
Hram Marije od mira zvani,
U spomen sja sazidani!

A vrhovni pastir istočnoga stadà
Stoluje u Vami davno od njekada;
Istočnih ste sljedbenika'
Rima drugog prava slika!

Ta su, koja Vila Vam na Slavu moja
Spjevà! — al' mi srce još nejma pokoja;
Još slušajte molim moga
Želje srca mladjanoga:

Nek u Vami mila viek narodnost cvjeta,
Nek sinovah Vaših bude cilj prosvjeta!
S tim nek slavska sloga s' sdruži,
Nek brat bratu ruku pruži!

Nek u Vami s' učeća mladež se probudi,
Nek za Slavstvo srce kuca joj u grudi.
Nek se vježba u jeziku
Majke, za nje hasnu, diku.

Neka je u Vami svako blagostanje,
Raznih umjetnostih brzo promicanje!
Nek gradjani Vaši svomu
Vierni viek su rodu, domu!

Oj Karlovci! te su Vašeg mladjanoga
Sina želje prave, srca iskrenoga!
Koj na slavu ta Vam spievà,
Od radosti suze lieva!

U Vami sam prvu svieta luč vidio!
U Vami mladosti dneve sprovodio!
Zato ova iz daleka
Zahvale Vam ori jeka!

*

Primite ta, koja sinovskom ljubavi
Spjevah Vašoj većoj hvali, dici, slavi!
Bog dao moje da se izpune,
Želje, te Vas da okrune!

II.

ZUMBUL.

„Evo i zumbula jáko mirisava,
Imade ga biela, rumena i plava.
Nabrala ga Vila, a sve dvostrukoga,
Po baštami roda jugoslavjanskoga,
Pitomo je cvietje zumbul momče mlado,
Rad mirisa krasna svak ga ima rado.
O! da žarke želje, o! da puste pretje!
Da rod tak obljubi ovo zumbul cvietje!
Da mu jaki miris žednom dušom pije,
I mirisne želje medj sobom razvije!“

Pobožni uzdasi Bogu.*)

Ab Jove principium.
Virgil.

Svemogući Bože milostivi,
Po kom sve je, što jest i što živi!
Uslišatelj koji krotkih si uzdaha',
Izbavitelj od svih protivštinah; —
Evo diže crv se iz svog praha,
Šaljuć molbe do Tvojih visinah.
Bože Tebi, po kom što jest sve bi!
Tebi Bože, koji svaka može!

Ti rad vele pram nami ljubavi
Raskoš cieloj podieli naravi;
Tek bo zimom malo odpočine;
Kad prijatnim opet pramaljetjem
Divno-krasnoj u ljepoti sine,
Lice raznim nakitiv si cvietjem,
Grozdjem, žitom, voćkom plemenitom,
Ovd' brdine, ond' reseć ravnine.

Danjom daješ sjat sunce grijuće,
Noćom mjesec, zviezde blistajuće,
Kada zemlji suhoća nastane,
Još nas ljubav Tvoja neostavi,
Dobrote se Tvoje srce gane,
Daždiš tad vrh dobrih i hrdjavi;
Ter bez ike tak' Bože razlike,
Žedju gasiš, svim nam život spasiš!

Hranu daješ lahko-krilnim pticam,
Zato slave svojim Te pjesmicam,
Ti odievaš cvietje po poljani,
Koe Ti miris šalje u visinu, —
Il' tko drugi morske ribe hrani?!
Tko li ljutu po gorah zvjerinu?!
Tko istoga crvka malanoga,
Tko ga uči, da se onako kuči?

Rieč u jednu: Ti si Bože, Ti si,
Uredio tako sve koji si!
Koj se sa svim što je u ovomu
Svietu brineš, i sve uzdržaješ,
Svemu što je, u vremenu svomu,
Bitje život i krasotu daješ!
Ti jedini, koji sve učini,
Sve ljubeći, skrb za sve noseći!

Ako j' tako, a takoje Bože!
Nij' moguće da to biti može,
Da ćeš stvora Tvoga najljepšega
Zapustiti — hoću reć čovika,
Kom podieli gospodstvo vrh svega.
Dušu vječnu, što je Tvoja slika;
Koga svoji' na tol udostoji
Darov' sveti', — ne njeg neš prezrjeti!

I premda su svi Tvojoj u ruci,
Sva kraljestva, sve zemlje, svi puci,
Premda ljubit ljude sve moramo
Poleg svete zapovjedi Tvoje,
Ipak veću ljubav osjetjamo
Prama našim, svak viš' ljubi svoje!

Usliš' zato, molim umiljato,
Molbe svoga, crvka slabanoga:

Pogledj slatke meni roditelje!
I sve druge dobročinitelje!
Pomiluj nam domovinu dragu,
I njezine prave prijatelje,
Domorodnu vladu upravljaj blagu,
Nek iskrene njese pune želje;
Neka ona vrhu miliona'
Na dan veću razprostire sreću!

Rod Slavjanski sav ja Tvojoj vlasti
Izručujem, nedaj mu propasti!
Daj da on, koj za prosvjetom teži,
Hram njen, čvrsto u sebi sagradi;
Daj da u njem sloga se uvrieži,
Da mu dušman nikad ne dosadi!
To je tvoga molba malanoga
Pomoć stvora prosećeg ozgora!

Radost i žalost vrh domovine i utjeha istoj.*)

I.

Domovina moja majko mila,
Kad ko sin tvoj pomislim na tebe,
Obuzme me njeka rajska sila,
Sav uzhitjen kličem ko van sebe:

„Domovino ti si sve moje!
Što je moje, to je i tvoje!
Domovino što god imam,
Sve od tebe majko primam!“

I ta mene tjera sila blaga,
Da već dalje mučati nemogu,
Neg' koliko dopušta mi snaga
Proslavit te moram pjesme u slogu.

Al' odkud ću početi pjesmu slave?
Tebe Višnji svačime napuni,
Ko lik sjaš se ta ljepote prave,
Izobilja tebe kruna kruni!

Podnebje ti blago je i milo,
Dražestna si u svom položaju,
Raznolično kitjeno ti krilo,
Ni je ljepše ni u istom raju.

Zemlja ti je ko Kanaan plodna,
Božja svedj nju blagosiva ruka,
Žitom, voćem i vincem je rodna,
Posô svaki platja u stó struka'.

Pa ko što si prirodom mi krasna
I s darovi njezini obilna,
Tako si mi i narodom častna,
Dična, slavna, bogata i silna.

Sinove si izrodila dične,
Svojim slatkim zadojila mlekom,
S njinih ustah rieči medu slične
Teku zborom i pjesmicah jekom.

Jedni umom tebe proslaviše,
Njim kó orli leteć u visinu, —
A drugi se kó zmajevi biše
Za slobodu, vjeru i svojinu.

Kad sve ovo smislim majko mila,
Srce mi se raskošjem prepuni,
Te uzhitom klikuje ti Vila:
„Svakog blaga tebe kruna kruni!“

II.

Ali kad mi drugo na um pade,
Kada moram Majko ah! gledati,
Što tudjine njeki s tobom rade, —
To kad smislim, moram zaplakati.

Ti sijaset imaš još dušmanah,
Mrze na te radi tvoje slave,
Tà nasrtju na te su svih stranah,
Želeć da te u kap vode udave.

Al' te boli lasno bi snosila,
Da ni težjih i crnjih od ovi',
Koje tebi majko slatko-mila,
Njeki tvoji zadaju sinovi.

Mnogi sin tvoj sad te nepoštiva,
Tvâ mu sretja na srcu ne leži,
Nezahvalan blaga tvoja uživa,
Pak još kadkad kao pas na te reži.

Drugi neće da te pripoznaju,
Svoga pravog stide se imena,
Za te malo il' ništa nehaju,
Kó da nisu tvojega plemena.

Tretji svojom izpraznom mudrostju:
„Koj je jezik, koja l' slova prava?"
Napunjuju majko te žalostju,
Kan da u tom sva nam stoji slava.

A četvrti radi razne vjere,
I imena, željnu ruše slogu;
Kan da nismo jedne od matere,
I svi bratja jedina po Bogu.

Tako one rane se radjaju,
Koje bolu majko te nemilo,
Što neharni sinci ti zadaju, —
„Ej! nevjero nigdje te nebilo!"

III.

Al još zató nemoj bezufati,
Imaš majko još viernih sinovah,
Koji će te od zla sveg čuvati,
Imaš majko još jakih stupovah.

Marko i Miloš ako su umrli,
Zrinovića ako i nije više,
Opet žive njih unuci vrli,
Još u njimi pravi njin duh diše.

A valjda će i neharni sini
Svoje jednoč uvidit bludilo,
Te se opet miloj domovini,
Tebi Majko vratiti u krilo!

Misli u boj polazećeg Slavjana.

Trublja zvuči, svuda se razleže,
Svakog zove domovine sina,
Mene s majkom ljubav silno veže,
Neplaši me tane, praha tmina!
Zato: Ostavljam zavičaj moj!
Vesô idem ja u boj!
Branit pravdu, dom, rod svoj!

Nit me plaši gruvanje topova',
Što no ruče kó gromi sioni,
Nit žviždanje silnoga olova,
Neobično to meni nezvoni.

Krv junačka teče mi u žila',
Plamen žestok u grudih mi gori;
Takvog me je majka odgojila,
Za junaka mene Višnji stvori!

Od maloće radost mi jedina
Bje oružjem otca se igrati,
Nu' al, sada došla je istina,
Dušmanom se treba ogledati.

Mač od mojih imam pradiedova!
„Brani s tim rod, prava, dom, slobodu!"
Ta se na njem vide zlatna slova,
To ću činit jer sam vieran rodu!

Tà Slavjan je u svakome ratu
Hrabreno se uviek pokazao,
Držô jeste rodu vjeru datu,
To ću činit, pa mah odmah pao.

Ženu, djecu, bratju, dom, ognjište,
Ova ljubim svrhu svega blaga,
Kad za ova idem u bojište,
Onda ista smrt je meni draga!

Vesô u boj, hrabrim srcem poći,
Borit se za prava, dom, rodbinu,
Ili pasti, il' dobitnik doći,
Pristoji se oj! Slavije sinu!

Ako padnem, pasti ću u slavi,
Al moj sin će, koga sam zakleô,
Osvetit me svete rad ljubavi,
Te proslavit otca svog pepeo!

Idem dakle svietu pokazati,
Da Slavjanin što je svoje ljubi,
Da j' pripravan zato sve, sve dati,
Isti život rado zato gubi!

Zato: Ostavljam zavičaj svoj!
Vesô idem sad u boj!
Branit prava, dom, rod moj!

Oj! Slavjanom!*)

Slavjanska bratjo oj!
Nas je prevelik broj,
Na svietu tom!
Kudgodjer oko znje,
Na svieta strane sve,
Svud Slavjan zemlju tre,
Svud naš je dom!

Svaki nas bratjo oj!
Slavjansku slavu poj,
Nek ori glas:
Iztok i zapad sav,
Jug, sjever zna da Slav,
Bjaše viek silni lav,
Sav sviet zna nas!

Slavjanska bratjo oj!
Svaki svom budi svoj!
Ljubi svak' svog!
Na stran rad vjere rat,
Jedna nas rodi mat',
Jedan smo drugom brat,
Jedan je Bog!

Svaki nas budi oj!
Odvažan za dom svoj,
U svaki sat!
Nek pada neba svod,
Nek zija zemlje pód,
Sve ćemo za dom, rod
Činit i dat.

Pozovel trublja oj!
Za vjeru, prava u boj,
  Slobodu l' dom?
Tad svaki pravi Slav,
Koj je za mač jak, zdrav,
Ustaj kao biesni lav,
  Kô vatren grom!

Zaoriv naški oj!
Vraga se ništ' ne boj,
  Na njeg hajd tad!
Pa nek zna vrag naš klet,
Da će pre Slavjan mrjet,
Neg si dat svoje strjet,
  Za dom mrje rad!

Budimo samo oj!
U svem za dom, rod svoj
  Složni uviek!
Nek mile sloge pás,
Uzajmno veže nás,
U njoj je samo spás,
  Snaga i liek!

Najde l' se koji oj!
Neljubi dom, rod svoj!
  Naš gore list?
Bac'mo taj izrod van,
Taj nije prav Slavjan,
Pak će biel svanut dan,
  Dom, rod bit čist!

———

Slavjanska Gostoljubivost.*)

„Illyrios piissimos ferunt justosque,
et hospitibus bonos, civilem
amare societatem, maxime studere
vitae et moribus cultissimis."

Scymnus.

Oj! putniče sad se već nebrini,
Ma ti kog mu drago roda bio, —
Kad slavjanskoj našoj domovini
Korake si svoje upravio;
Jer znaj da ovdje puk oni živi,
Koji se zove: „gostoljubivi!"

Pokucati na njegovih vrati'
Vjeruj prava to ti je milina,
Radostno će svakog dočekati,
Bilo svoga il' bilo tudjina.
Rado dočika, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi!

Njegova su vrata otvorena
Svakom, uviek k njemu možeš doći,
U sred dobra ili zla vremena,
U pó dana kó i u pó noći.
Uviek rad prima, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Odmah skače noge na lagane,
Pozdravlja te tako već na vrati':
„Dobro došô! zdrav bio prijane!
Što imadem, to ću rado dati!"
Tako pozdravlja, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Tada tebe služi, časti, gosti,
 Štogod može više, ljepše, bolje,
Nezna što će počet od radosti,
 Zaboravlja na sve tad nevolje. —
Tako viek gosti, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Začinja ti jela dobrom ćudi
 I iskrenim srcem bez prevarka',
Tebe tužna na veselje budi,
 Pjevajuć ti Kraljevića Marka.
Tak' gosta veseli, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

A kad smisliš već razstat se 's njime
 On ti s hranom za put torbu spravi,
Veleć: „s Bogom pošô pobratime!
 Sretno putuj, nas nezaboravi!“
Tako s' oprašta, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Što još više, da te on na putu
 U opasnoj ugleda nezgodi,
Pregorjet će i pogibel ljutu,
 Samo tebe 'z nje da oslobodi.
Gosta tak' ljubi, koji tu živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Kó svetinju i kó zadužbinu
 Uvjek Slavjan gostoljubje štova,
U njem rajsku sjetjaše milinu,
 Zanj, radostno svoje sve žrtvova.
Uvjek bijaše od kako živi,
Narod slavjanski gostoljubivi.

Zato dakle ništa se nebrini
  Oj! putniče, tko mu drago bio, —
Kad slavjanskoj našoj domovini
  Korake si svoje upravio;
Jer znaj da ovdje puk oni živi,
Koji se zove: „gostoljubivi.“

Stalnost i viernost Slavjanska.*)

Tko onoga nebi viek čovjeka
  Vrh svih ljudih dizô i cienio,
  Koj što reče nije promienio,
Nego vieran ostô do viek vieka?

Takovi jest blago vrh svih blaga',
  Jerbo služi oj! onoj krieposti,
  Izvan koje neima živosti,
Ona j' život, ljubav, sloga, snaga!

Oj! viernosti ti nebeska kćeri,
  Koja ozgor nami si poslana,
  Da nas vežeš kó kopča izbrana,
Po uzajmnom pouzdanju, vjeri!

Da mi tako u obziru svakome
  Stalni, vierni i puni ljubavi,
  Sad stvorimo veće sebi pravi
Raj nebeski ovd' na svietu ovome!

Al' joj! tuge i vele žalosti!
  Il' iz svieta ti si već izgnana?
  Pokazuješ il' samo se izvana?
Jer si riedka u pravoj svetosti!

*

Riedka sad si medj druzi vjenčani',
  Medj rodjenom bratjom riedko želje —
  Riedko pravo vežeš prijatelje, —
Bolnom ljudstvu liek si ožidani!

Riečju: riedka si medj milioni' —
  Ljudih ima, koji tek što trenu,
  Što su obrekli odmah to promienu,
Kano boju što Chameleoni.

Najviše kod roda mog premila
  Nahodiš se od njeg'vog postanka,
  I u srcih do današnjeg danka
Sa stalnostju plamti tvoja sila!

Jer kad Slavjan kôm desnicu dade,
  Pak kad kaže: „Tebi vjera moja!"
  Što obreče neskrši nikoja
Sila, pa da isti sviet propade!

To svjedočit moraju svi puci,
  Da su naši slavski predji mili
  Uviek vierni, stalni, stavni bili,
I mi da smo takvi njih unuci!

Tko te dakle nebi i iz daleka
  Moj narode dizô i cienio?
  Koj što reče nisi promienio,
Nego vieran ostô do viek vieka?!

Istina.

Slavska bratjo nije
Ništa žalostnije:
Nego kad nas od onuda,
Munja, grom i led udara,
Pa nam što je naše hara, —
Viek za stalno mi odkuda
Nadasmo se i mislismo
Pak se u tom viek tješismo,
Da nas jarko sunce grije.
Slavska bratjo nije
Ništa žalostnije!

Slavska bratjo nije
Ništa radostnije:
Nego tmastih kad oblaka'
Razprše se guste tmine,
Prestanu led, grmljavine,
Ter kad s naškog neba zraka
Nađe puna oj! sunčana,
Od nas davno oželjana,
Opet ljubko se nasmije!
Slavska bratjo nije
Ništa radostnije!

Bratjo ništa nije
Za dom pogubnije:
Nego bratja, koju mati
Jedna rodi, kad se svade,
O majčinom zlu kad rade,
Majku počnu prezirati, —

Kad medj sobom razdor siju,
Il' se što viš' baš pobiju,
Da se bratska krvca lije!
Bratjo ništa nije,
Za dom pogubnije!

Bratjo ništa nije,
Za dom uzpješnije:
Nego kad se svi u njemu
O njegovoj sretji brinu,
Jedno ćute, misle, činu,
Da se može reć u svemu:
Sijaset je ovdje ljudi',
Al su za dom jedne ćudi!
Za dom samo im srce bije,
Od tog ništa nije
Za dom uzpješnije!

Izkustvo i pobuda.

„La vertu succombant sous l'audace impunie,
L'imposture en honneur, la verité bannie;
L'errante liberté
Aux dieux vivants du monde offerte en sacrifice:
E la force par-tout, fondant de l'injustice
Le règne illimité."

Alphons Lamartine.

Još ne prodjoh širom biela svieta,
Nit prebrodih dùga sinja mora',
Još nebijah na najvišjih gora',
Ne preživih Mathuzala ljeta;
Neprоučih još sve mudre knjige,
Nit znam pravo što su težke brige.

Nu kraj sveg tog, slavska bratjo mila, —
Premda istom zgledah žar sunčani,
I započeh kó oró mladjani
Prama suncu leteć kušat krila;
Vjerujte mi, živoga mi Boga!
Izkusio veće sam premnoga!

Oko moje mnoga je vidilo, —
Uho moje mnoga saslušalo —
Pak sve to mi na srce je palo,
Padši isto težko izranilo.
Odkriti ću zato srca rane,
Da težkoća i bol mi odlane.

Vidio sam svakojakih ljudih,
U mojemu malog svieta krugu,
Koji dobro nemisle svom drugu,
Koji ljutu zmiju hrane u grudih
Kojih usta puna jesu meda,
Srce pako puno pizme, jeda!

Vidio sam ljudih od dva lica, —
Ljudih, koji sami sjati žele,
U nesretji brata se vesele,
Potištenih ljudskih kukavica'. —
Ljudih, koji sebe da proslave,
Brata svog u ponor strmoglave.

Neviernih sam vidio prijateljah
I vjenčanih drugovah ah, svuda, —
Naslušô se nepravedna suda, —
Nagledô ubogih tlačiteljah; —
Gledô gdie na brata rodjenoga
Brat udara, sin na otca svoga.

Vidjoh kriepost svetu i nevinu
  Oholostju drzkom pogaženu, —
  Tavnu glupost častju uzvišenu, —
Preziranu, prognanu istinu; —
  Vidjoh pravdu kaljau s krivde žiga,
  A slobodu cvileć u veriga'. —

Vidio sam takvih rigorista'
  Od mušice što no slona prave,
  Samo svoja djela trube i slave,
A Bog sam zna kako im duša j' čista.
  Vidih ljudih, koji kano svoga
  Bludnost, trbuh, novac štuju Boga!

Eto tužna zemaljskoga raja!
  Čovjek smjeli njega ah! potlači,
  Promieni ga ah! i izopači
U dolinu suzah, tugah, vaja',
  Al' gorje su srca mojeg rane,
  Što dolaze od mog roda strane.

Izdajicah vidim svakojakih:
  Tu neharnih gledam Majci Slavi,
  Tamo rado njoj uviek o glavi,
Tu nit hladnih, nit vrućih, nit mlakih.
  Jedni bi za časti dim premali,
  Kano Juda Boga, dom prodali.

Pa što više, do današnjeg dana
  Sve nesloga i razdor kod nas vlada,
  U' proriečje da je od vajkada
Već otišlo: „Nesloga Slavjana'.“
  Nesloga je ona ljuta zmija,
  Koja slavni narod naš ubija!

Nesloga nam silu našu oslabi,
I potavni slavu našu davnu,
Uspomenu ostavi kukavnu, —
I slobodu slatku nam ugrabi.
Ona tudjim slugam nas učini —
Tudjim ah, u svojoj domovini! —

Je l' nam sretja slavskog roda draga?
Sveslavije bratjo bud'mo složni!
Slogom samo, slogom smo svemožni!
Nebojmo se tad ni iz pakla vraga!
Složimo se u to kobno doba, —
Uzkrsnimo već iz tavna groba!

Moje mile boje.

Više put sam pomislio
Boje meni mile,
Da bi svietu obznanio
Da ste zatrávile,
Oči divnom mi krasotom!
Srce vašom mi ljepotom!

U vas gledó ja na cvietu,
Licu, il odjeći,
Uviek ste mi na tom svietu,
Očih čar najveći;
S vas mi oko ah, uživa,
U radosti srce pliva!

Sad ću daklem ja kazati
  Koje su to boje,
Što su znale očarati
  Oči i srce moje,
Tol' da one su jedine
Slasti moje i miline!

Prva od njih jest rumena,
  Znamen je radosti,
I veseljem uzhitjena
  Srca, bez žalosti!
Ah! da sretnih takvih ćudi'!
Ali gdje su takvi ljudi?

Druga od njih jeste biela,
  Znači ta čistoću
Blagovierna srca, zrela
  Uma k tom oštroću.
Ah! krieposti da dve krasne!
Al' gdje je na kom su jasne?

Tretja još je modro-plava,
  Tvrde znak viernosti,
Kû nekrši prazna slava,
  Tvrde znak stalnosti!
Ah! da liepa do dva dara!
Al' gdje ću jim najti para?

Dok se samcat tako pitam
  Motreć oko sebe,
Sve krieposti ove čitam
  Moj rode kod tebe:
Slavjanski kod tebe rode,
One vječnim plodom plode!

Vesele si odveć krvi,
  Pjevaš pun radosti,
Odtud sliedi da si prvi
  U gostoljubnosti!
Izbrojô bi pre zvjezdice,
Nego l' tvoje sve pjesmice!

Čist si od svih manah, zlosti',
  Što nametju rode
Dušmani ti iz pakosti,
  Jer tvâ ih slava bode.
Da si uma oštra i zrela,
Kažu u svačem slavna djela!

Da je tvrdja od kamena,
  Tebi rode mili,
Viernost, stalnost prirodjena,
  Svi su to vidili;
Viek je bila u Slavjana'
Viernost, stalnost postojana!

Dok to o tebi pjevam rode,
  Motreć oko sebe,
Zrjem da iste se nahode
  Boje te kod tebe.
Moje meni mile boje,
Iste rode su i tvoje.

Kó što najviš' u obliku,
  Isto u nošnji tako,
Te tri boje na vidiku
  Opazit je lako.
Rujna, biela, plava boja,
Mili rode jeste tvoja!

Jerbo dakle obadvoje
  Oj! slavjanski rode,
Krieposti to jest i boje
  Kod tebe s' nahode;
A jer sam ja od istoga
Roda, molim to od Boga:

Daj narodnost probudjena
  Da nam odsad cvjeta,
Stara Slava zapuštena
  Uzkrsne opeta;
Nek pod štitom tih krieposti'
Nove uživa viek mladosti!

Rod sveslavski nek se složi,
  Nesloga pogine,
Da se slava naša uzmnoži,
  Pre nam sunce sine.
Nek već brata brat spoznade,
I bratski mu cjelov dade!

Kad se bojah ti zastava
  U boju razvije,
Dáj da kod nas viek je slava,
  Dušman se pobije!
Daj da Slavjan uviek svlada!
Kleti dušman da viek pada!

Našem prastarom grbu.*)

„Candida juncta Jovi rubeo stat Cynthia campo,
Fortunae et fidei viva figura meae:
Candidus est animus, genius quoque grandibus aptus,
Sed varia summa stat mihi sorte bonum."

D. F. S. Hattaš.

Oj, Danico! Predhodnico!
  I mjeseče sjajni, mladi!
Staro-pravu našu slavu,
  Oj, na vami Slavjan sgradi;
Da u vami uviek čita:
„Slava nam je stanovita!"

Vas nebeska odbra bitja,
  Vaše grb mu rese slike,
Vi svjedoci njeg'vog žitja,
  Veličine ste i dike;
Vi velite: „Sveta istina,
Slavjan živi od starina'!

Živa slika i prilika
  Vjere i sretje roda vi ste,
Sjajni traci vaši znaci
  Njegove su duše čiste;
Duše čiste, srca iskrena,
Čela vedra i otvorena!

Znak ste, da mu Bog um dade
  Sposoban i pun bistrine,
Da sve primit, stvorit znade,
  I najtežje svršit čine;
Znak ste, kó što kod svih biva, —
Sretja je i njem' promjenljiva!

Rad tih krasnih znakah jasnih
  Viek Slavjana bjaste dika,
Zato mila svud je bila
  Utištena vaša slika;
Novac, barjak, štit, grb ne bi
Koj nejmadė vas na sebi.

Pak i istu nošnju milu
  Mjesecom i zviezdom kiti,
Da u njima slavu i silu
  Svoju može viek viditi;
I tako ste vi viek, svuda,
Ponos njegov i pobuda!

Kad pogleda vas, tad neda
  Dušmanu nad sobom vlasti,
S njim se pobit, ili dobit
  Mora ili slavan pasti.
K tom zna, da se on man trudi,
Slavi našoj da nahudi.

U takvoj ste cieni i slavi
  Kod Slavjanah starih bili,
I sad svaki Slavjan pravi
  Vas kó amanet cieni mili;
Ponoseć se s vami, kiti,
Uz glas pjeva gromoviti:

Oj, Danico! Predhodnico!
I mjeseče sjajni, mladi,
Staro-pravu našu slavu,
Oj, na vami Slavjan sgradi;
Da u vami uviek čita,
„Slava nam je stanovita!“

Pak dok god na nebu sija
Sa Danicom mjesec mladi,
Živit hoće oj! Slavija,
I nitko joj ne dosadi;
Nitko Slávom nišť nemože,
Dok si s njimi jaki Bože!!!

Sloga!*)

Slogom rastu male stvari,
A nesloga sve pokvari!
Sloga od Boga!
A nesloga od zloga!
Narod. poslovice.

Slavska bratjo čujte glase,
Koe vam šalje Majka stara,
Čujte tužne nje uzdase,
S kojih njoj se srce para:
„Čeda moja Slave sini!
„Bud'te složni i jedini!“

Dokle ćete od proklete
Bit nesloge sužnji ludi?
Dokle će vam ona svete
Sveze kidat srodnih grudi?
Dokle jedne majke sini,
S nje bit ćete si tudjini?!

Dokle ćete radi vjere
Razne se medj sobom klati?
Rad imena od matere, —
I kako će tko se zvati?
Rad prvenstva, rad jezika?
Radi slovah i njinih slika'?!

Dokle ćete podle i slabe
One uviek sliedit duše,
Što s novostmi vas k seb' vabe
A medj vami ljubav ruše?
Pod izlikom domoljubja,
Nose razdor i pogubja.

Neslušajte glase njine,
Već sliedite glasak oni,
Koji vam iz sred dubljine
Srca slavskog svedj romoni;
S kojim Bog, i narav mati,
Srca vaša zapečati.

Jedna majka vas sve rodi,
Jednim mliekom vas odgoji,
Jedna krvca vas razplodi,
Jednim duhom vas opoji;
Jednog roda, isto sjeme,
Isti jezik, jedno pleme!

Zar, da sveze te kidate,
Toli silne, krepke toli?
Zar, da majku neslušate,
Kad vas za vas sretju moli?
Zar ćete ić proti Bogu,
Prot naravi i razlogu?

U svih očih plamen isti,
  A srčanost na svih licah,
U svih razum bistri, čisti,
  Jakost snažnih sred mišicah;
Ista snaga, jedne sile,
Jedne gore, iste Vile,

Oj, zagrli'te slogu milu,
  To nebeskog čedo raja!
Tà u njenom moć je krilu,
  Što sve veže i sve spaja;
Što najtežja i trudna svaka
Pretvara u snosna i laka.

Sloga jakost jest naroda'!
  Ona čvrsti štit obrana!
U njoj prava jest sloboda!
  I prosvjete ona j' hrana!
S njom blagosov, blagostanje!
Slave i sretje promicanje!

Sloga tvrdje diže i zida,
  I gradovi njom se grade,
A nesloga ruši i kida,
  Kó s nesloge štono pade,
Rim, Carigrad, Šparta, Athene,
Karthag, Korinth, i Mikene!

Rad nesloge i naša sila
  Pade, cielom svietu znana, —
Ona temelj joj podrila,
  Pada carstvo s nje Slavjana'!
Slavjan postà rob tudjini,
Da gdje, al' ah! u domovini!

S nje i zviezda od prosviete
Naše njekad toli slavne,
Za gluposti crne i klete
Oblake se sakri tavne,
S nje izginuše stara prava,
S nje zaplakà majka Slava!

Vid'te dakle ponor crni,
Kud nesloga nas sve biti,
Kad se ona u srcih utrni,
Onda ćete van iziti.
U slogi je spasa i lieka,
Bez nje ništa do viek vieka!

Izvadite srce zlobno, —
Kanite se malenkosti', —
Pak uzajmno, medjusobno
Ljubite se u iskrenosti!
Majka je jedna, Bog jedini!
Razna vjera ništ' nečini!

To su slavka bratjo glasi,
Koê vam šalje Majka stara,
To su tužni nje uzdasi,
S kojih njoj se srce para.
Dakle bratjo Slave sini!
Bud'mo složni i jedini!

Domorodac.*)

„Vlastenec verny sám seba zruši
A žije vlasti jedine,
Otčinu najde vo svojej duši
A dušu svoju v otčine."

And. Sládkovič.

Sveto ime Domovino!
Ime slatko i veliko!
Blago moje ti jedino!
Raja moga rajska sliko!
Moje uzor ti ljubavi!
Mog' života vrutak pravi!

Domovino majko mila,
Samo u srcu nosim tebe!
Ljubeć te iz svijuh sila',
Više nego samog sebe;
Te svak dan što bolje mogu,
Za te šaljem molbe Bogu!

Svaki prašak tvoga pòda,
Kano svetost viek poštivam;
Svakog koj je tvoga roda
Kó svog grlim i cjelivam!
A tvoj jezik, tvoje Vile
Vrh svega su meni mile!

Samo tebi posvetjene
Jesu duha moga sile,
Samo za te uzhitjene
Kucaju mi krvce žile;
Nikog drugog samo tvoje,
Majko sve je imanje moje!

*

Tvoju samo sretju želim,
I tvog roda uzveličanje!
U tom samo se veselim,
To su želje mi svakdanje!
Samo zato živim, hajem,
Zato sve što imam dajem!

Kad si Majko ti vesela,
Tad i moje srce skače;
Kad je tuga tebe sméla,
Tad i ono s tobom plače!
Sve, sve dieli s tobom ono,
Jer je od tebe nerazdiono!

Dušman kad prot tebi ustane,
Da ti otme što je tvoje,
Hà! tad gnjev i u meni plane,
I uzkipi srce moje;
Odmah grabim mač zeleni,
Umrjet za te slast je meni!

Jest, jest za te Majko draga,
Za tvoj jezik, prava rode!
A za razor tvoga vraga,
Grabioca tvoje slobode!
Zato uviek sve, sve dadò!
Zato živim i mriem rado!

Neumrjem li na bojištu
Za te majko, i što je tvoje,
U tvom krilu i zemljištu
Daj da spava tielo moje,
Da kó što sam tvoj svak doba,
Da tvoj budem i sred groba!!!

Domoljubno-junačka napitnica.

Kom' slavskih u žilah
Plamteći krv vrije,
Kom' srce junački
U grudih još bije!
„Taj knam nek pristupi
U junački krug,
Nek ruku nam dade
I bude naš drug!
Hajde knam'! hajde knam'!
Hajde! hajde! hajde knam'!
Drži s nam'!
Hajd! hajd! hajd!"

Koj dom, rod svoj ljubi
Vrh svakoga blaga,
Koj rad mu pomaže
Iz svijuh viek snaga';
„Taj knam nek pristupi,i t. d.

Koj gotov je sgrabit
Mač oštar, zeleni,
Pobit se i umrjet
Za dom, rod mileni;
„Taj knam' nek pristupi,i t. d.

Koj svakog Slavena,
Nariečja mâ koga, —
Bez razlike ljubi
Kó brata viek svoga;
„Taj knam nek pristupi,i t. d.

Koj god jeste takov,
  Taj lati se čaše,
Pokucni i pjevaj!
  Bog živi što j' naše!
Dom, rod naš nek živi,
  Svak' slavski brat, drug!
Slavenke nek živu
  I bratski naš krug!
Živili! Živile!
  Mnoga ljeta živili!
Ži — vi — li!

A koj takov nije,
  Taj nek se izgubi,
Nij' vriedan da pije,
  Slavenku da ljubi!
Nij' vriedan da živi,
  Nij' brat naš, ni drug,
Već izrod je hudi;
  Kužeći naš krug!
Van s njime! Van s njime!
  Van s njim! Van s njim!
    S njime van!
  Van! Van! Van!

Prognani Poljak.

„Snuždeni Poljak spustio glavu,
Jer domovina izgubi pravu“ i t. d.

Tam' izza gorah, voda' —
Tam' gdje je tudji kraj, —
Tam' prognan iz svog roda
Prognanik plače vaj.
Am' suzan zor i uzdisaj
Upravlja, gdje mu j' zavičaj:
„Ah! domovino draga,
Ti žitja moga raj!
Ti vrelo svakog blaga,
Ah! s Bogom mi ostaj!“

U tebi ah! ostavi'
Ah! Milku život svoj!
I narod što se slavi,
Tà slavni narod moj!
Al' biedan on sad cvili jao!
Jer dušmana pod ig je pao!
„Ah! Milko moja tužna!
Ti srca moga raj!
Ah! domovino sužna,
Ah! s Bogom mi ostaj!“

Oj! domovino draga,
Teb' dadoh život svoj,
Spasim da te od vraga,
S bratjom pojdoh u boj;

Al' vražji ih pobiedi mač,
A ja prognan sad plačem plač:
„Ah! domovino tužna,
Ti žitja moga raj!
Ah! domovino sužna,
Ah! s Bogom mi ostaj!"

Izbavit tebe rode
Ah! ja nemogoh sad;
Al' ako bolje zgode
Oj! vrieme dojde kad, —
Oj! sjet' se tad prognanca svog,
Ha! dojt' ću mah bit vraga tvog!
„Ah! domovino tužna,
Dond' s Bogom mi ostaj!
Ah! domovino sužna,
Ah! Bog ti sretju daj!"

Ne dočekam li tužan
Ah! nikad spasa tvog,
Ah! ostanem li sužan
Do kraja žitja svog;
Tad bit' će tvoj ah! rode znaj,
Taj zadnji moj ah! uzdisaj:
„Ah! domovino tužna,
Ah! s Bogom mi ostaj!
Ah! domovino sužna,
Ah! Bog ti sretju daj!"

III.

GJURGJICE.

Evo jošter rode mirisnih gjurgjicah,
Što ih Vila brala po fruških šumicah;
O narodnom onom slavnom Gjurgjev-danku,
Kog' u šumi slavi mladež na sastanku;
Gjurgjic-cvietje beruć, u kite ga vijuć,
Igrajuć i pojuć, na vrelu se mijuć.
U tom družtvu Vili pjevat se pàdalo,
Pjevala je što joj srce osjećalo. . .
Pak te gjurgjic-pjesme sad Ti daje rode,
Željom, da i Tvomė one srcu gode. . .

Pjesnik.*)

„Est Deus in nobis, agitante calescimus illo:
Impetus hic sacrae semina mentis habet.

Ovidio.

U gorici vitih jela',
Kraj hladjane vode vrela,
Pre osvitka zore rujna,
Sred gjugrjevska čara bujna,
A uz pievku milu ptica'
Da odječe sva gorica,
Porodila
Čedo Vila.
Čedo-riedko-bilo sinak,
Njen prvenac i jedinak,
S toga Vila u milina'
Tone mila gledeć sina.
U vilinsko svoje vrelo
Okúpa mu nježno tielo,
Roni njega do tri puta'
Pak u biela briše skuta;
Umiva mu lice rosom,
A otire zlatnom kosom,
Pak vilinsko bilje bere,
U krioce pod njeg stere,
Te vilinskim tad ga doji
Mliekom snježnih grudih svoji' . . .

Čas ga Vila milo gledi, —
Čas mu svilnu kosu redi, —
Sad mu gladi čelo glatko, —
Sad mu ljubi lišce slatko, —
Čas ga grli, čas ga njija, —
Čas ga srcu svom privija, —
Riečju: Vila u milina'
Tone mila gledeć sina.

Mjesto pjesme uspavajke,
Pjeva pjesmu prave majke,
Njome počė tako sinka
Blagosivat svog jedinka:

„Zdrav mi bio
Sine mio!
Bio prava
Majke slava!

Mudrostju mi osilio!
S učenosti nadkrilio
Sve sinove svieta toga,
Duhom uma vilinskoga!
Svim rieč tvoja nek ugadja
I od meda bude sladja;
A govor ti uviek teko
Sladjan, kano moje mlieko!
K tom da pjevaš mili sine
Da svak gine od miline!
Kamen mrtvi nek oživi,
Nek te sluša, nek se divi!
Gorica ti omililà,
Oj! gorica stanak Vila'.
S njom potoci što žubore,
Gdje se Vilah pjesme ore;

I izvori gdje s' nahode,
Gdje no Vile kolo vode;
I slavulji gdje u hvoju
Milu svoju pjesmu poju;
Meni majci i njim slično
Pjevô sine pjesme dično! . .
„Ljubav nek ti srce kiti
I žar njezin ognjeviti;
Pram svem što je istinito,
Dobro, liepo, plemenito
S ljubavi te sine rodi,
Ljubav nek te rukovodi! . .
Kad ti srce slatko-milom
Prama dragoj plane silom,
Nek tad tvoje slatko pienje,
Srca tvrdo tvrdje stienje
Gane tvojoj dragoj Vili,
Da ti mora da se smili!
A svak koj ti pjesme čita,
Nek se rajskom slastju pita!..
„A kad pjevneš pjesme svomu
Milom rodu, dragom domu,
Il' na slavu, il za sreću, —
Il' pobudu na još veću, —
Da se pospan od sna prene, —
Sliepom s očih spadnu mrene, —
Ili mlak da ognjem plane,
Lien na posô da ustane, —
Riečju: svi što spiev ti čatu,
Nek ti misô tvoju shvatu,
K tom nek svieva tvog od žara
Srce im igra u njedara',

Šapćuć viekom: Sretna l' bila
Majka, što ga porodila! . . .
„A kad dušman preti silóm
Sa porazom domu miłom,
Il' kad prava, il' slobodu
Kani otet miłom rodu, —
Onda davor-pjesme tvoje
Neka duhom sve opoje
Junačkijem Kraljevića,
Obilića, Zrinovića! . .
Tako sine, to ti daje
Majka, dok ti život traje,
K tom zaštitu i obranu
U svačemu pouzdanu! . . .
Pak sad hajde čedo milo
Ti u tudje majke krilo!“
To izustiv poljubila
U čeoce sinka Vila;
Pak poleti s njim kó striela
Do prvoga bližnjeg sela,
Te rodilji u krevetu
Za sna sinka svog podmetu.
Pak opet kó ptica prnù,
U goru se svoju vrnù. . .

* * *

Svih darovah izmedj boži',
S kim darivà Višnji ljude,
Poleg vječne svoje odsude, —

Za da mu se slava množi,
Najslavniji, najkrasniji,
I prvi je: dar pjesnički,
A drugi je govornički.
Pjesnik sám već u zametu
Jest to, što će bit u svietu.
U pjesniku duh odsieva
Božji, kada pjesnik pjeva. . .
Više duh neg stvor tjelesni,
Kada svoje sklada pjesni;
S mašte krilih povrh svieta
Po prostori zračni léta;
Tamo gdje su zviezde sjajne
Čitajući božje tajne,
Gledajuć kroz tu koprenu
Kôm budućnost Bog odjenu;
Kó namjestnik Boga pravi,
Duh pjesnika svud boravi;
Pjesnikov je ovaj cieli
Vas koliki svijet bieli;
Boga nosi pravu sliku
Silnom moći na jeziku;
Kad on pjeva, pojuć sbori,
Kó Bog ljudma da govori;
Jednom riečju kó Bog stvara,
Il' sve ruši i obara;
Jednom riečju sve očara,
Ovi sviet u raj pretvara;
Kad dogrdi sviet mu ovi,
Sviet u sebi stvori novi,
S čustva i mašte duh mu plodan,
Nezavisno jest slobodan;

Nitko s njim ne gospodari,
Za opadače on nemari;
Pa mâ bogac bio odmetan,
S pjesničtva je bogat, sretan;
S čim mu srce ćut napuni,
Ono pjesmom on okruni;
Bio Bog to il' priroda,
Ili lug, il izvor-voda,
Bile ptice ili cvietje,
Il' pčelice il' proljetje,
Bila noćca ili danak,
Bila večer ili sanak,
Bio mjesec il' zvjezdice,
Bio vjetrić iz gorice,
Ili bile gorske vile,
Ili bilo jutro rano,
Il' sunašce ogrejano,
Bila sedmo- bojna duga,
Ili ljubav vierna druga,
Bila mladost ili radost,
Bila tuga il' poruga,
Bila jakost ili pakost,
Bila krasna, mila dieva,
Il' žar što joj s oka sieva,
Il' s razstanka s njome boli,
Il' što neće da ga voli,
Il' dom bio il' rod mio,
Il' sloboda milog roda,
Ili slava domovine,
Il' što biedna s robstva gine,
Il' prosvjeta da joj svane,
Il' pobuda na dušmane,

Ili slava od junaka,
Ili hladnog groba raka,
Ili danak kakov slavni,
Il' za dragim plač kukavni,
Riečju: što mu srce sgreva,
Od sveg toga pjesnik pjeva.
Zato štujte svi pjesnika,
Duha Višnjeg namjestnika! —

Slavjanka

posvietjena svim našim dievam u znak ljubavi domorodne.

„Kad bi sve nam takve dieve bile,
Tad bi bile istom rodu mile;
Vrjedne da ih svatko cieni, štuje,
Grli, ljubi i u zviezde kuje.“

Slavjanka sam mladjana,
Slavicom se nazivam,
I prem dieva slabana,
U tom samo uživam;
I dičim se viek time,
Što mi j' Slavjanka ime;
Ime, ime Slavjanka!
Slavna Slavjanka!

Takovu me odgoji
Majka moja premila,
I jošter u povoji'
Ona me je učila:

„S' riečmi Tato i Mati"
Ime izgovarati:
Slavno ime Slovinsko,
Ime starinsko!

Kada većom postadoh
Od svog otca miloga,
Pravu slavu saznadoh
Roda svog slavjanskoga;
I rod kako ljubiti
Treba, i s njim se dičiti,
Rodom slavnim slovinskim,
Rodom starinskim!

Zato ruku pružiti
Slavjanu ću jedino,
S' Slavjanom ću sdružiti
Srce moje nevino.
Na čast blaga tudjine,
Za njim Slavka negine,
Ljubi samo Slavjana,
Slavna Slavjana!

Nek tudjinu oprava
Kiti tudja, pomodna,
Men' najveća jest slava
Oj, oprava narodna.
Sve od boje milene
Biele, modre, crvene.
Tako s'nosi Slavjanka
Prava Slavjanka.

Tudjin igre nek svoje
 Igra tà najslavnije,
Men' Slavjanki jest moje
 Oj! Kolo najmilije.
K tom još druge i one
Po slavjanski što zvone,
 Igre igra Slavjanka,
 Prava Slavjanka!

Moj slavjanski vrh svoga
 Ljubki jezik najvolim,
Za prosvjetu Višnjega
 Njegovu se viek molim;
Njim najradje govorim,
Njime pjesme viek orim,
 Oj jezikom slavjanskim,
 Slavnim slavjanskim!

Slavjanka ću ostati,
 Dok god budem živila,
A kada me svih mati
 Zemlja bude prekrila;
Molim rode izreži
Na krst moj mi: „Tu leži,
 Vierna, prava Slavjanka,
 Slavna Slavjanka!“

Majka

posvietjena svim pravim majkam slavjanskim u znak zahvalnosti na domoljubnom odhranjenju.

„Oj slavjanske mile majke
Domorodke bud'te prave,
Pak će brzo sjajno sunce
Sinut naše stare slave."

Majko! Majko premaleno ime!
Puno slasti i visoka značaja!
Blago onoj, što se dřči s njime,
Jer je sretna bez konca i kraja!

Ovo bo se zatajiti neda:
Ženska pa ma kako sretna bila,
Što je? što je bez slatkoga čeda?
Nego ptica bez laganih krila!!

Il' osjetja, da joj srce njeka
Praznoća je obuzela huda;
Il' postat će njeno viek do vieka
Prazno srce svojih rob požuda'!

Pogibelj joj slaboj od svud prieti,
A nemoguć onom, što joj želi
Uzburkano srce odoljeti,
Dùga borba njen je život cieli!

Al postavši majkom svog djeteta,
Grleć isto više slaba nije,
Neboji se pogibeljih svieta,
Jer joj ljubav čeda srce grije.

Napune l' joj srce tuge i jadi,
Čeda pogled srce joj ozdravi,
Jedin posmjeh život joj osladi,
Opet na sve lasno zaboravi!

Kad joj tužna prošlost srce ciepa,
Grleć čedo viek mirnija biva,
Jer budućnost čarobna i liepa
Pred njenim se duhom tad odkriva.

Njoj su ništo hrpe blaga i zlata,
Sva bogatstvà umrlih prezire,
S čedom svojim jeste prebogata,
S čedom novi život joj izvire.

Sad potrebnom na svietu s' osjetja,
Jer tko čedo kó ona da odgoji?
Oj, tà naša prava samo sretja
U majčinom samo krilu stoji!

Majka samo, majka razumije
Niemog čeda što srdašce krije;
Zašto čedo plače, zašt se smije, —
Ljubav majke viek nad čedom bdije.

Materinska slatka ah, ljubavi!
Slabo perce kako da te shvati?
Kako ono svietu da objavi,
Što sam' tvoje srce može znati?

Svemogućа ljubav jest majčina,
Ništ' joj nije kadro suprotstati;
„Ljubav“ — Majke svrha jest jedina,
Ljubeć sebe rad će žrtvovati!

Na što joj je život, milo kada
Njeno čedo više živo nije?
Jer bez mila čeda, za nju nada
Već nikakva na svietu ne klije.

Pobliedili obrazi su njeni, —
Jer joj milo čedo bolno bilo; —
Al' nehaje, samo kad s' rumeni
Opet čedo, te je ozdravilo. —

Rieke od suzah ona je prolila,
Radi boli što joj srce krije; —
Al' nemari, bol ma kakva bila,
Kad se samo slatko čedo smije.

A u prvoj kad našoj mladosti,
Nebrojenih — u mladjanih grudi',
Željah, nadah, tugah i radosti'
Na jedanput vatra se probudi;

Tada naša slatka majka samo,
Što je u srcu našem zna najbolje,
Ćuti ono, što mi osjetjamo,
Ćuti želje, slasti i nevolje!

Budućnost je naša njoj odkrita,
Što će iz nas biti, dobro znade,
To u svakom našem činu čita,
Zna bo što nam s mliekom sisat dade.

Pa kad vidi, da smo to postali,
Za što ona trudno nas odgoji,
Kada sluša gdje nas svatko hvali,
Da joj čedo svud u časti stoji;

Dostigla je tad vrh sveg veselja,
Svake sretje, i blaga svakoga,
Dostigla je tad cilj svojih želja',
I plod trudna odhranjenja svoga!

Od svakog bo' svoje čedo milo
I od svuda slavljeno videći,
Nestidi se izić na vidilo,
I ponosno svakom tako reći;

„Znaš čije je, kog svi slavu poje,
Čedo što sviet toli uzvišava?
Krv je krvi, duša duše moje!
Men' kao majci prva ide slava!

A kad sva ju sila već ostavi,
Pre neg zadnji njojzi sat udari, —
Mirnom sviestju grleć u ljubavi
Slatko čedo, umrieti nemari;

Jer zna, da je vriedno domovini
Udo dala, prava majka bila,
Želeć svaka da viek majka čini
Tako, kó što ona jest činila!

Mladost.

Oj! mladosti nevina,
  Radosti jedina?
Oj! ljudsko ti proljetje
  I života cvietje!
Oj! proljetna ljubice,
  Mirisna gjurgjice!
Ti dražja od sveg blaga
  I kamenja draga!
Tà ti si raja slika,
  Naš ponos i dika!
Tà rajske u teb' samo
  Slasti osjetjamo.
Ti života si kruna,
  Raskošja prepuna.
Ah! sretna dobi mlada
  Puna željah, nada'.
U tebi se pojavi
  Plam prve ljubavi!
Dok mladost srce grije
  Ništ' nemožno nije.
Al' ah, vi mlada ljeta,
  Prilika ste cvieta;
Koji danas osvane,
  A sutra opane.
Ah! nevina mladosti,
  Jedina radosti!
Ah! vele ti si slatka,
  Al' jao prekratka!

Prijatelj.*)

Što je ribi voda
  Da može živiti,
Što su ptici krila
  Da može letiti,
Što je štap staromu
  Da može hoditi,
To nam samo može
  Prijatelj naš biti!

Prijatelj jest ljepša
  Srca našeg strana;
Prijatelj je slatki
  Melem tužnih rana';
Prijatelj je naša
  Vierna viek obrana;
Prijatelj života
  I duše je hrana!

Da nejmamo koga,
  S kim bi s'veselili,
S kim bi radost našu
  I tugu dielili,
Kom' bi grudi naše
  Smjelo stvorili,
Njemu tajne srca
  Našeg povjerili.

Kad kog nebi mogli
  Prijateljem zvati,
Koj bi mogô znoj nam
  S čela otrisati,

Kad nas sviet ostavi,
Za nas se starati,
Sviet bi ovaj morô
Pustinjom postati!

Sretja i utjeha u prijatelju.

Hvali Boga do kraja života,
Sebe sretnim scieni za uvike,
Najubožja ma bio sirota,
Prezri ljudske hvale, slave, dike,
Ti koj vierna imaš prijatelja!
Vierna druga tuge i veselja!

Zahman udes svom se silom trudi,
Tuge pečat pribit ti na čelo,
Kad sve s tobom diele vierne grudi,
Svim nezgodam suprotstat ćeš smjelo;
Jerbo vierna imaš prijatelja,
Vierna druga tuge i veselja!

Nejma boja toli pretežkoga,
Gdje on nije u pomoći tebi,
Nit trenutka toli turobnoga,
Kojeg teret s tobom snosio tebi;
Svud te prati ljubav prijatelja,
Vierna druga tuge i veselja!

Prevari l' te kadgod tvoja nada,
Tad pogledaj njeg koji nevara,
Nit' se menja niti duhom pada —
Pogled taj ti mir u srcu stvara;
Pogled na svog, vierna prijatelja,
Vierna druga tuge i veselja!

Nek se sav sviet od tebe odruži,
  Prezirajuć neka te ostavi, —
Kad on svoju desnicu ti pruži
  Tad ti novu jakost to pribavi;
Stisak ruke vierna prijatelja,
Vierna druga tuge i veselja!

Izgubiš li to, što sva milina
  Tvoga srca bješe i života, —
Tad ti suza njegova jedina
  Kaže, da još nisi ah, sirota;
Suza vierna to je prijatelja,
Vierna druga tuga i veselja!

Išti žrtvu, pa kakvu mu drago,
  Žrtvovat će, pa ništa nehaje,
Zaišti od njega dobro blago„
  Sve radostno, sve on tebi daje;
Sve ti daje ljubav prijatelja,
Vierna druga tuge i veselja!

Isti život, njeg će položiti
  Rad iskrene pram tebi ljubavi,
Dobro i zlo s tobom će dieliti,
  U ničem te sama neostavi!
Ljubav to je prava prijatelja
Druga vierna tuge i veselje!

A na kraju tvojega života,
  Pun utiehe sam ćeš sebi reći:
Nisam, nisam ja bio sirota,
  Jer sam znao riedko blago steći;
Riedko blago, prava prijatelja,
Druga vierna tuge i veselja!

Čeznutje.*)

Kad ću mile zemlje stranu
One opet vidit tamo —
Željom davnom oželjanu,
Kud me srce vuče samo;
Za kôm čeznem dan i noć,
Ah! ta kad ću tamo doć?!

Kud mi misô uviek lietje, —
Gdje mi slatka nada klije, —
Gdje mi cvate moje cvietje, —
Gdje me ljubko sunce grije, —
Gdje je viek proljetni maj,
I života moga raj!

Gdje kudgoder bacim oko,
Slatke vidim uspomene,
Koje ganu me duboko,
Sjetjajuć na dne milene,
Gdje mi mimu svaki dan,
Kó jutarnji slatki san!

Gdje i ako ne baš više,
Al' sjegurno srce jedno,
Viernim srcem za me diše,,
Viek „Ah gdje si?!„ šaptjuć medno;
„Gdje si? gdje si dragi sad?
Davno sam te vidit rad!"

Kad ću bitju tom na grudi
Vierne opet moći pasti?
S kim me oddieli udes hudi,
I uživat rajske slasti?!
Ah! ta. kad ću sretan bit,
I raskošja čašu pit?!?

Raskošje u domovini.*)

Proklinjô sam uviek u tudjini
Ah! najprvi mog života dan;
Nu vesô sam sad u domovini,
Gdje je slatkog moga roda stan!
Oj! Oj! Oj! Stanak rode tvoj!

Tam' sprovedoh u tuzi, žalosti,
Mladoljetni moj i slatki viek;
Al' kod roda mog opet radosti
Najdoh i svim ranam mojim liek!
Oj! Oj! Oj! slatki roda moj!

Ond' bez slatkih meni roditelja'
Bez rodjakah tudjin bijah svud,
Zato amo viek me vukla želja,
Za dom, rod viek tukla vierna grud!
Oj! Oj! Oj! za te rode moj!

Ovdje najdoh sve pre što izgubi',
Ovdje prestà srca gorki vaj;
To što ljubim najdoh i što me ljnbi,
Najdoh davno oželjani raj!
Oj! Oj! Oj! slatki raju moj!

Na čast caru sve carevo blago,
  Na čast kruna i biser na čast!
Jer sad imam što je srcu drago,
Ovdje živit i mrjet mi je slast!.
  Oj! Oj! Oj! s tobom rode moj!!!

Domovina i ljuba.*)

„Miluješ li wlast swau wice, čili Minu?
— — — — — — — — — —
Mlučim, wáhám: razem rukau wn'ádra sáhnu,
Serdce wyrwu, na dwé rozlomim,
Na, r'ku, jednu wlasti poulku, druhau Mině.“

Jan Kollar.

Domovino slatko milovanje,
A ti ljubo srca uzdisanje!
  Vi moj život i sve moje blago,
  Vi za Bogom sve što mi je drago!

Domovino, majka si mi mila,
A ti ljubo posestrima Vila!
  Blago meni kraj majke do vieka,
  Blago meni kom je ljuba seka!

Domovino, moja ti ljubavi,
Ljubo, uzor kog mi srce slavi!
  U domovini ljubu ah, milujem,
  A u ljubi domovinu štujem!

Domovino, raju žitja moga,
A ti ljubo cvietje raja toga!
U tom raju sve su moje slasti,
Slava, sretja, ponos i sve časti.

Domovino, evo srce moje
Razdieljeno na pole na dvoje:
Tvoja jedna, druga ljube moje,
Jer ste mi na svietu sve vas dvoje.

Domovino, slatko milovanje,
A ti ljubo srca uzdisanje!
Za Vas samo moja krvca vrije,
Za Vas srce do svog konca bije!

Njekad i Sad.

La source de mes jours . . . s'est ecoule:
Elle a passe sans bruit sans nom, e sans retour;
Mais leur onde est limpide, et mon âme troublée;
N'aura pas réfléchi les clartés d'un beau jour.

Alphonse de Lamartine.

Gdje si vrieme zlatno i premilo?
Gdje ste danci sretni ah, suviše?
Kad mi mile majke moje krilo,
Njena njedra moj ah, sav sviet biše?

Gdje časovi vi ste utješeni?
Gdje ste danci prepuni veselja?
Kad djetiću njekad malom meni,
Krug premalen mojih bjaše želja?

Kad mi suze nepoliše lice,
Srca boli rad kakve nemile;
Kad igračke i male poslastice
Brza i sva su utieha mi bile!

Kad još sebe pravo nepoznado',
Neg sprovodih uviek u radosti,
Bez sve brige, žitje moje mlado,
Viek Angjelom vodjen nevinosti!

Kad mi ovaj sviet se raj činjaše,
Igre moje pak najveće slasti;
Kad mi leptir moja ljubav bjaše,
A od svake srce prosto strasti.

Gdje ste rekoh, slatki časi sada?
Gdje si dobi slatna premilena?
Zahman! nema više te nikada!
Ostà slatko-tužna uspomena! —

Spominje te tugom srce sada,
Sad u cvietu moje ah, mladosti;
Jer u njojzi prebolno od jada,
Trati danke u tuzi, žalosti!

Viek to doba željah da mi svane,
Onda kada mladjan dječko bije'!
Mnijuć najti slasti oželjane —
Ali jao! ujede me zmija!

More j' burno mojih mladih lieta',
Ostavljen sam sebi i sudbini;
Izvrgnut sam vrtlogu tog svieta,
Kó slab brodić morskoj na pučini!

Kom' ovd' prieti Karibdis tam' Scila, —
Kog' talasi nemilostno tuku,
Kom' se zviezda nade je sakrila,
Pa nevidi doć' u mira lúku.

U srcu mi rekô bi Vesuva
Strašni oganj bjesneć plamti, gori,
Koji strastih lavu u sebi kuva,
Ter mi srce slabo ciepa, mori.

I ljubavi žar ah! božanstveni,
Po sve neznan grudma mojim nije;
Al' se plašim slatkih okovah njeni',
Jer riedko gdje iz njih radost klije!

Željam mojim sviet se tiesan čini —
Nada žračnim kulam svedj me pita;
Pa viek lažuć pretvara se, hini,
Ter u bezdno zdvojenja me hita.

Tugam, koje hudi sviet zadade,
Ranam kim je srce obolilo,
Mislim lieka ah! da neimade,
Niti što bi mene utješilo!

Sad su mi se oči otvorile,
Poznam sebe, a i sviet taj bolje,
Poznam mu ah! slasti kratko-mile,
I sve jade, tuge i nevolje!

Razpršene vidim Ideale,
  Sne o sretji koju duh mi sluti,
Procvale su ruže mi i opale,
  Moji puti s trnjem su posuti!

Zato srce za tobom uzdiše,
  Dobi zlatna, sretna, premilena!
Al' što hasni? nevratjaš se više, —
  Ostà slatko-tužna uspomena!

Srce.

Srce samo dava wĕcem barvu',
Smjchy klade na rty starobe,
Na tvar mladi plač a šedin larvu;
  Ono na maj mĕnj nahy leden,
  Snašy stechy zlata hudobe,
  A ma gde chce peklo, aneb Eden.

Jan. Kollar.

Poznate li bratjo i ljudi
  Bitje ono oj, malano,
Što no vam u vaših grudi'
  S lieve strane neprestano,
Bez odmora, bez da spava,
Uviek bdijuć pokuckava?

Poznate li izvor oni,
  Što se širi velu u rieku,
Izvor, što no svedj romoni,
  Rieku, 'z koje tekom teku,
Svedjer naša sva mišljenja,
Razgovori i ćutjenja?

Poznate li bitje malo,
Što je kadkad mirno tako,
Kó tihoga ogledalo
Od jezera, da mu lako
Skoro možeš dno viditi,
Skoro travke prebrojiti?

A kadkad misô, il glas jedini, —
Sličan vihru biesnom ljutom,
Spodobnim ga moru učini
Burnom, biesnom i nadutom,
Što talase kano gore
Diže zračne u prostore.

Il' predmetu kakvom, koji
U mah tek što oko trene,
U plamenu sav već stoji,
Kada u njeg munja sjène;
Od kog ništa već nespasi,
Dok on sam se neugasi.

S njime pako kad zavlada
Želja kakva slatko-mila,
Ah, nemirno kako je tada,
Kuca, tuče iz svih sila;
Tiesne, uzke su mu grudi,
Van! ah van! izić se trudi!

Kó tavničar hudi, biedni,
U tamnice kužnom zraku,
Kom' dodijà lanac ledni,
U vječitom živeć mraku,
Željom želi biela dana,
I sunašca ogrejana!

*

A kad snadje jad ga ljuti,
Kad ga tuga mori, muči, —
Jedva kucat ćeš ga čuti,
U kutu se kó crv skuči;
Kad ga ohola noga u stazi
Sunčajućeg se pogazi.

Tad sviet ovi i milena
Sva raskošja s kim se slavi,
Ni jednog slatkog okotrena
Nemože mu da pribavi;
Sviet je pustoš i led ledeni,
Sva raskošja jed zeleni.

Ah! pretežko jeste tada
Njemu bolnom naći lieka,
Ozdravit ga ljuta od jada! —
Bol je tada ona rieka,
Koja dočim sve romoni,
U trku brieg dere, roni.

Stvoreno je slabo od Boga,
Ah, da riedko kad podnieti
Može breme jada svoga,
Tuzi ljutoj odoljeti;
Težke su mu dùge rane,
Pod njimi svedj vene, sane.

Slično stablu ili grani,
Kojoj britki nož okruži
Koru, nju živac rani,
Tako, da pod ranom tuži;
Svedjer venuć ljuta od bola,
Dok nebude suha i gola,

Al' je l' u njem od veselja
  Samo klica, tad badava
Nanj' jurišem udes strielja,
  Svud će slatkih nać' zabava';
Klisura je ponosita
U sred mora valovita.

Nejma za njeg ćuti sladje,
  Neg zrjet sretju i radosti,
Koje samo sebi nadje,
  Stvori svojoj po kreposti,
Tad kó vosak u plamenu
Topi s' ćuteć slast milenu!

Žitjem našim ono upravlja,
  I ako je zdravo ono,
I mi tad smo puni zdravlja; —
  Ono je smjelo i smiono;
Pit nam daje slasti iz čaše,
Jačje je od volje naše!

A bol oni tko da izkaže,
  Kad u želji se prevari,
Kad mu nada lažna slaže,
  Osnovu mu svu pokvari?
Neopisan bol je ovo,
Nespisà ga rieč, ni slovo! —

Al' preslaba jest odviše
  Jošter moja Vila mlada,
Svojstva sva mu da izpiše,
  U sred slasti, tuge i jada. . .
Različni su vrlo ljudi, —
I ono je razno u grudi'!

Daklem znate l' bratjo, ljudi,
  Bitje ono oj, malano,
Koje vam u vaših grudi'
  S lieve strane neprestano,
Bez odmora, bez da spava,
Uviek bdijuć pokuckava?

Srce naše bitje j' ono!
  Toli malo, znatno toli,
Tako slabo i smiono!
  Što no ćuti slasti i boli!
Koje dok u nami bije,
Donde i nas sunce grije!

Noćne suze.*)

Verweinen lasst die Nächte mich,
So lang ich weinen mag.
Göthe.

Tavna noćca sviet pokriva,
  Nit mjeseca nit' zvjezdice,
Suza suzom mi poliva,
  Uvehnulo mlado lice.

Bez uresa kó što svoga
  Pústa jeste noćca tavna,
Tako u sred srca moga
  Pustoš vlada već oddavna.

Zviezda moja ah, jedina, —
  Na mene se sad ne smije,
Gústa tmina i daljina
  Oku željnom nju sad krije.

Hoće l' opet sinut kada
    Mrklom, pustom srcu momu?
Il' je prazna moja nada? —
    Kó što j' sve na svietu tomu.

Danak svima sretju nosi, —
    Ja ju tražim pak u noći —
Suza suzom lice rosi,
    Misleć srcu s tim pomoći.

Noćju blaga rosa pada,
    I blagosov zemlji daje;
Noćne suze su mi nada,
    S njima tješim srdca vaje!

Daklem noćne suze moje
    Tecite nuz lica blieda,
Ah! dok zviezdu želje svoje —
    Opet oko neugleda!

Srce budno.

Il sonno è'n banda, e del riposo è nulla.
Ma sospiri e lamenti infin al alba,
E lagrime che l' alma agli occhi invia.

Fr. Petrarca. Son. CLXVIII.

Dvanaest izbi . . . ponoć minu. . .
  Nastà mirno, gluho doba. . .
Ništ' ne buni već tišinu. . .
  Sve je tiho kó sred groba. . .
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

U pokoju taj sviet cieli
Slatki sanak već boravi,
Da kad novi dan zabieli,
Nove snage si pribavi;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi u snu veće sada
Zrakom leti, novce kupi,
Car je, rob je, opet strada, —
Dok san lažni neodstupi;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi u sna slatkom krilu
Već nećuti ljute jade,
Niti gorku bola silu
Koju sviet mu taj zadade;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi u sna odpočinku
Vidi drago, što izgubi, —
Mnogi svoju sad jedinku
Ljubeć grli, grleć ljubi;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi sanak dočim trati,
U njem ono sad uživa,
Javno udes što mu skrati,
S tim se tješi i nasladjiva;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Cieli sviet taj sanku leži,
  Od njeg nješto ima svaki, —
Samo mene pokoj bježi,
  Ob dan, ob noć bol jednaki, —
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Noć i San.

Onde, per consolerne i miei dolori,
Vieni, o Sogno, pietoso al mio lamento?
Torquato Tasso Son 9.

Noći majko od pokoja!
  Majko slatkog pokrepljenja!
Svrho dnevnog truda znoja!
  Tužnom majko utiešenja;
Doduše si majka tminah,
Al' prepuna si milinah!

Plašt tvoj mračni kad pokriva
  Lice ciele te naravi,
Zoveš sve da odpočiva,
  I da slatki san boravi;
Sanak slatki, sanak mili,
Kog s vjetrića nosiš krili'.

Tad čarobna ta tišina,
  Mjesec bliedi na nebesi',
Nebrojena k tom množina
  Zviezdah, — tvoji svi uresi, —
Njimi ti nas znaš kó mati
Čedo u san uljuljati.

Dnevnim trudom izmučeno
    Naše kriepiš, snažiš tielo,
Da sutra kó pomladjeno
    Opet živo i veselo
Ustane na posô novi,
Samo Bog da blagosovi.

Ti i san nam svaku skrije
    Težku brigu i skrb dneva,
A polako u snu bije
    Srce obdan puno gnjeva;
Prirodno i iz tihana
Teče krvca uzburkana.

Neosjetja rob kukavni
    Okrutničtva kletu silu,
Tavnica mu raj je slavni,
    U preslatkom sanka krilu;
Bogati i siromaki,
Car i rob su tad jednaki.

Srce puno tugah, jada'
    S kojima se danju bije,
Ti i san u njega tada
    Slatko mili balsam lije;
U sna slatkom naručaju
Tuge i jadi svi prestaju!

Noći Majko od pokoja!
    Majko slatkog pokrepljenja!
Svrho dnevnog truda, znoja!
    Tužnom majko utješenja!
I ti sanku slatko mili
Tvojim plaštom me zakrili!

Dojdi sanče, jer sviet cieli
Već uživa tvog pokoja,
Al' još budna tebe želi
Tužna, umorna duša moja.
Dojdi! da mi srce moje
Zaboravi jade svoje!

Mojoj njegdašnjoj sobi.

O cameretta, che gia fosti un porto
Alle gravi tempesti mie diurne!
Fr. Petrarca Son. CLXXVIII.

Sobo njekad moja mila!
Ni si ni ti stvar najmanja,
Da dostojna nebi bila,
Vile moje i pjevanja!

Prem tvoj ures bio nije
Alem, i kamenje drago,
Čisto zlato od Indije,
I Arabje silno blago;

Prem zidove nije krila
Zlatom srebrom izvezena
Ruj-kadifa, skrlet-svila,
Slikam starih urešena;

Krst, jedina utjeha moja,
Vrelo nade i podpora;
Krevet, mjesto mog pokoja,
Stol i stolac, posla, odmora;

Dvie, tri, četir moje knjige,
Javor gusle moje mile,
Oto moje tjeraj brige,
I dvorkinje moje Vile.

Kod uboštva svega toga,
Ipak mila si mi bila,
Zato dok je žitja moga
Sjetjat će se tebe Vila!

Ti za moje slatke čase
Jedina si samo znala,
Moje tuge i uzdase,
Samcata si ti slušala!

Bez kučeta, bez mačeta,
Bez ptičice sam u tebi,
Oj, sproveo polu ljeta
Viek ostavljen samcat sebi.

U tebi sam ili čitao,
Ili pjevao, ili pisao;
Kad će tugam kraj bit pitao? —
Pitajući sve uzdisao.

Svjetloj tihoj pri večeri,
Na prozoru tvom sam stojao,
Srce svoje jade mjeri,
A ja sam ti zviezde brojao.

Motreć svjetle one kraje,
Kraje mira i pokoja,
Tako tješih moje vaje,
U kojih bje duša moja.

A kad njih mrak skrije gústi,
Većji bol me tad obuze,
Srce tugam uzdu pusti,
A ja pjevah „Noćne suze."

Te svod neba motreć taman,
Doćim sam se sobom bori',
Čekajući lieka zaman,
Jadu koji tad me mori;

Pojdem lieka da potražim
U prostome tad krevetu,
Sankom tielo da osnažim,
Da raztjeram tugu kletu;

Al od sna ni traga nema,
Pokoj bježi tielo trudno,
Ponoć minu, nezadriema,
Tad sam pjevô „Srce budno."

Tako sobe četir zida
Slušala su više puti',
Kako mlado srce kida
Tuga, jad, i čemer ljuti.

Na njima se razbijali,
O pećinu kó talasi,
Bez da su mi se odzvali,
Tuge moje i uzdasi.

Sobo njekad moja mila!
Nisi ni ti stvar najmanja,
Da dostojna nebi bila,
Vile moje i pjevanja.

Al' ne tuge i uzdase
Moje samo si slušala,
Nego i za slatke časе,
Rekoh, da si ti mi znala.

Ah! u tebi ja osjeti',
Oj, prviput vieka moga,
Oganj oni čisti — sveti —
Što je dio istog Boga.

Koji oči nam otvara,
Ćutit slasti rajske čini;
Koj' je vrelo svakog dara,
I kreposti put jedini!

Koji oganj svatko mora
Osjetiti svoje u doba,
Počam sve od carska dvora,
Pa do hudog sužnjeg roba.

Koji svojom moćju svlada
Sve što god mu na put staje,
I kad tielo u grob pada,
On vrh groba na viek traje! —

Pa taj oganj sveti, čisti,
Prem moj život bjaše hudi, —
Tebe u raj stvori isti,
Meni slasti rajske u grudi.

A što putah su me mile,
Misli slatke, misli tajne, —
Ćutju slatkom opojile,
Ululjale u sne bajne;

Tako, da prem što sam bio
Tà sirota oj, uboga,
U taj čas se mienjat htio
Nebi, s cari svieta toga.

Na uzdahu lahkih krili'
Što se putah stvorih tamo,
Gdje moj uzor bješe mili,
Gdje bje radost moja samo!

Kad se duhom tu prestavih,
Svieta ovog za me nestà,
Tuge, jade zaboravih,
Srca težki bol mi prestà.

A što putah kakva želja,
Maštom, nadom pokrepljena,
Na vrh digla me veselja,
Kan da j' zbilja izpunjena.

A što putah s mili druzi
U šali i razgovori',
Melem najdoh svojoj tuzi,
Koja moju dušu mori'.

Ponavljajuć premilena
Oj, vremena slatkih danah,
Od kojih sad uspomena
Ostà za liek mojih ranah'.

A što put kraj pune čaše
Rujna vinca, pelunije,
Mi prezrjesmo tuge naše
I pelen što iz njih klije.

Mi prezrjesmo sviet taj hudi,
Oh! pun pizme, pun oh! zlosti,
Koj nevjeru nosi u grudi',
Žig na čelu sebičnosti.

Te po naški glasa u skladu
Zapjevasmo tad veselo,
Uživajuć dobu mladu,
Razigravši srce i tielo.

Sobo dakle moja mila,
Nisi ni ti stvar najmanja,
Da dostojna nebi bila,
Vile moje i pjevanja!

Što tu spjevah svega toga
Ti si sobo sviedok bila;
Zato dok je žitja moga,
Sjetjat će se tebe Vila!

Slatkim uspomenam.*)

Oj, vi danci slatki! i časovi mili!
Što ste mog života raskoš rajska bili!
Vi trenutci dragi! vi vrhunci sretje!
Dobi prve kruno i mladosti cvietje!

Kad pun zadovoljstva ovi sviet uživah,
U radosti čiste slastnom moru plivah!
Kad mi žitja moga nebo ništ' nesmuti,
Kad neznade srce za vaj i bol ljuti!

Kada bolje živih kraj draga i mila,
Bolje nego u sred majke nježna krila;
Kad bez brige, truda u prirodnoj slobodi,
Život prvi, mladi, presretno sprovodi'!

Sviet mi se činjaše gjulistan ugodni;
Život moj proljetje, ja leptir slobodni;
Koj na lahki krilci tamo, amo lieta,
Med najsladji pije iz najljepšeg cvieta!

Ali kano što je ah! kratko proljetje,
Kratkog žitja leptir, i za kratko cvietje;
Tako i vi danci i časovi slatki,
U mojem životu bijaste prekratki!

Udes crni htiede — kò da me svud prati —
Ja se s vami brzo moradoh razstati.
Zato sad uzdišem otud iz daljine,
Jer za Vami srce ucviljeno gine!

Al' vi časi mili pokraj svega toga,
Ostat ćete rajska raskoš srca moga,
Ostat ćete uviek vi vrhunci sretje,
Prve dobe kruna i mladosti cvietje!

Ostat će te uviek za me časi znatni,
U srcu srezani sa pismeni zlatni;
Neće vas iztrti vrieme, udes kleti,
Sobom ću Vas u grob hladni moj poneti!

Svibanjska pjesma*).

Nestà sniega, zima projde,
Oštri sjever već nebrije;
Proljetje nam milo dojde
Svibanjsko nas sunce grije;
Narav zimni stresla san,
Proljetni nam svanù dan!

Vedro nebo sve se plavi,
Zelen narav svu pokriva,
Cvietje cvati po dubravi,
Te svoj miris svud razliva;
Cvjeta voće i gaj mlad,
Pa nas zove u svoj hlad.

Svud po cvietu pčele zuče,
A listnatoj svud po gori
Grličice ljubko guče,
Slavuljah se pjesma ori;
Te ljubavi u znak pun,
Stavljaju si kljun u kljun!

Žito cvati već u kláse,
A po bujnoj svud livadi
Svud veselo marva pase,
Igraju se janjci mladi.
Pastir pokraj stada svog
Svira u frulu il' u rog.

Ovdje pluži, ondje gradi
    Težak polje svoj' veselo,
Tamo snaša zelje sadi,
    Tu jim dieva nosi jelo;
A iz svijuh grlah oj!
Ori naški milopoj!

Kad svibanjsko sunce sgriva,
    Sve s' veseli što Bog stvori;
Marva, polje, cviet, gaj, njiva,
    Ptice i zvieri sve u gori.
Narav majka postá raj,
Čim proljetni dojde maj!

Bjež'mo varoš i gradove,
    U prirode, hajdmo krilo,
Kud nas radost, ljubav zove, —
    Gdje je zrak čist, nebo milo,
Tu nek nam je mili stan,
Dok proljetni traje dan.

Naših starih po navadi,
    Janje il' jare kad se izpeče,
Svaki nek se dol posadi,
    Nek od njega kida il' sieče;
A čuturu sve u krug
Nek dodaje drugu drug!

A kada se svaki okriepi,
    Skoči gore viš' nesjedi,
Za struk hvataj vitki, liepi,
    Naško kolo te povedi;
Te uz gajde naše poj,
Nek se ori: i h u! o j!

*

„Naše kolo, naše gajde!
Mi igramo kako znamo!
Hajde braco! seko hajde!
Udri nogom, složno samo;
Skoči gore, hopa, cup!
Složno naški svi u skup!

Tak' po starih naših izgledu
Svedj u družtvu naših mili',
Zbacit ćemo našu biedu,
Kad nas lipe hlad zakrili;
A od piesam naših jek,
Bit će utjeha, slatki liek!

*) Opazke.

Ove su pjesmice plodovi mojih prvih mladih lietah od 1846—1858. g. Već ina jih već ugleda svieta u raznih naših narodnih listovih, najme: u *Danici ilirskoj* u *Zori dalmatinskoj*, u *Jadranskom Slavjanu*, u *Nevenu*, u *Podunavki*, u *Glasonoši* i u *Slavoncu*. Pjesme takove ponješto izpravljene i preinačene, označene su ovim *) znakom. U pjesmi „*Sriemu našem na Slavu*" kao takodjer u pjesmi: „*Fruškoj gori*" što no ju pjevah, vozeć se, paroplovom očaran ljepotom njezinom nastojao sam sve znamenitosti stare slave našega *Striema* u kratko napomenuti. Svaki u povjestnici našoj iole ubavieštjen znati će podobro u obće i na póse za njekdašnju *Sriema slavu*. Sve što u pogledu toga spjevah osniva se na podatci povjestničkimi koje sam u 4-toj knjizi Arkiva našeg u malom nacrtu naveo, pak, ako mi Bog zdravlja dade, želim još obširnije Sriem naš opisati.

„*Glasinke Sriemske*" u kratko opievaju zlosretnu razmiricu našu s našom njegda ustavnom bratjom i vojevanje okolo *sriemskih Karlovacah* u posliednjem narodnom pokretu god. 1848 i 1849. Davorije koje *glasinke* sliede takodjer su iz ono doba i jedino se na tu zlosretnu razmiricu odnose, s toga i onim davorovim duhom odišu. Glede svega toga opažam samo to: kamo sreće, da se nigda zavadili nismo! — ali jer sad već učinjeno, neučinjenim načinit se nemože, jer krstjanstvo od nas zahtieva, da i krvnom neprijatelju našem oprostimo, — mislim, da će svaki pravi domoljub i krstjanin tu pogriešku našoj njegda ustavnoj bratji oprostiti, te sa mnom iz dna srca uzdahnuti: *Daj Bože! da se opet u smislu našeg posliednjeg sabora s njimi pomirimo, te da naš, sjedinjenim silam i krvcom pradjedovah naših i njinih stečeni, starodavni ustav spasimo, bez koga nam nema ni narodna života, nit napredka, nit slobode.* . .

Tko nezna kakovo ugnjetavanje trpi naša uboga raja u Turskoj? toga radi mislim da nisu pretjerane misli one u pjesmi: „*Davorija jadne raje*" izražavajuće odlučni junački korak, za oslobodjenje rajino od okrutničtva pod kojim toli dugo već stenje. . .

„*Zumbul pjesme*" jesu čisto narodnoga duha, smierajuće jedino na boljak duževni i tvarni milog nam doma i roda.

„*Gjurgic-pjesme*" raznimi se predmeti zabavljaju. Sentimentalnosti njekojih neće se onaj čuditi, koji zna: *da je pjesnik slobodan sin prirode majke i Višnjim mu podieljenog pjesničkog dara, — da mu se duh vije u svojem poletu uznešen na žarkih čuvsta krilih slobodan kano vro po prostoru zračnom*. . . i koji zna, *da nježno doba*

mladosti, *osobito u pjesnika*, *kojim još nježnije čustvo vlada*, *običaje ona njeka melankolična turobnost napadati*, — *u sried koje se ipak samo pjevajući pjesnik blaženim osjetja*. . . Tko pak to nezna, taj neka „*Pjesnika*“ pjesmu dobro čita, koju baš toga radi „*Gjurgjic-pjesmam*“ na čelo stavih, i koju možebiti nebi nigda spjevao bio, da me nije njeki mojih sentimentalnih pjesamah — kakvih još više tiskanih i netiskanih imadem — kudioc na to podtaknuo, te mi u žicu onu najtanju dirnuo koju on ili neima, ili koja u njega zvoni kao brónza. „*Odi profanum vulgus et arceo*.“ veli u toj stvari pravo Horacio. S ovo njekoliko riečih imadoh moje pjesmice propratiti. Još mi preosta je, da srčanu zahvalnost moju izjavim svoj onoj p. n. *gospodi*, *gospojam* i *gospodičnam*, što no se na te moje pjesmice predbrojiše, te jim tako pomogoše ugledati svieta. Domoljubni pozdrav i najsrčanija hvala svim! kao takodjer i gg. sabirateljem na trudu njihovom. Da Bog dá u tih pjesmicah onu slast svi našli, kojom sam ih ja u mojih mladih lietah pjevao! Da Bog dà u njimi razvijene domoljubne misli i želje u svih srcih žile pustile!

Dočim se tako s mojimi predbrojnici, a i s drugimi koji ove pjesmice uzčitali budu srčano opraštam, s oviem u jedno ih pozivam na novo predbrojenje moga nagradom ovjenčanoga kazališnog djela:

SAĆURICA I ŠUBARA,
ili
STÓ ZA JEDAN.

Izvorna vesela igra u 4 čina, crpljena iz života pokojne irižke sljepačke Akademije.

P. n. gg. moje sabiratelje, (kao i druge) molim, kad mi novce za „*Sriemsku Vilu*“ pošlju, — a to što mogu prije — da mi ujedno jave, hoće li mi predbrojnici i za ovo djelo viemi ostati ili će se još koja domoljubna duša više naći, — da tako od prilike broj iztisakah naznačiti uzmogu. Uvjeravam sl. domoljubno obćinstvo, da ću mu s ovim *iz našeg narodnog sriemskog života* crpljenim djelom ugodnu zabavu pribaviti. Ciena biti će mu 80 kr. a. v. A kad ovo svieta ugleda poslie ćemo se dulje divaniti.

U švabskom selu Sarvašu kraj Osieka na Gjurgjevo 1863.

S Bogom! Zdravo!

PREGLED.

Stran.

Sr. Gospodinu Josipu Ganzwohl c. kr. bilježniku u ugarskom Hradišću

SRIEMSKA VILA.

OD

ILIJE OKRUGIĆA SRIEMCA.

U OSIEKU.
Tiskom Dragutina Lehmanna i druga.

1863.